

EUROOPA KOMISJON

TEABEKIRI

26. november 2018

Küsimused ja vastused – Euroopa Liidu ja Ühendkuningriigi kodanike õigused vastavalt väljaastumislepingule, mis avaldati 14. novembril 2018

Käesolev dokument annab teavet ELi kodanike õiguste kohta Ühendkuningriigis ja Ühendkuningriigi kodanike õiguste kohta ELis vastavalt väljaastumislepingu teisele osale, mille EL ja Ühendkuningriik avaldasid ühiselt 14. novembril 2018¹. Käesolev dokument avaldatakse üksnes teavitamise eesmärgil. Pange tähele, et väljaastumislepingu jõustumiseks peavad selle ratifitseerima nii Ühendkuningriik kui ka EL.

Ühendkuningriigi seaduste ja lähenemisviisi kirjeldus, mida Ühendkuningriik kavatses kasutada väljaastumislepingu rakendamisel, põhineb praegu olemasolevatel andmetel.

Sisukord

1.	Üleminekuaeg.....	3
2.	Isikutega seotud kohaldamisala.....	4
	• <i>Riigis elamise tingimused, mis peavad olema täidetud, et oleksite väljaastumislepinguga hõlmatud</i>	5
	• <i>Erijuhtumid</i>	8
	• <i>Väljaastumislepinguga hõlmatud eemalviibimise reeglid</i>	9
3.	Pereliikmed.....	10
4.	Residentsusega seotud õigused.....	14
	• <i>Väljaastumislepingu haldamine</i>	17
5.	Riiki sisenemise ja riigist väljumise eeskirjad	19

¹ https://ec.europa.eu/commission/files/draft-agreement-withdrawal-united-kingdom-great-britain-and-northern-ireland-european-union-and-european-atomic-energy-community-agreed-negotiators-level-14-november-2018_en

6.	Kuritegevus ja pettused	20
7.	Haldusmenetlused	22
8.	Kutsekvalifikatsioonid	30
•	<i>Kutsekvalifikatsioonid kehtivas ELi õiguses</i>	30
•	<i>Kutsekvalifikatsioonid väljaastumislepingus</i>	31
9.	Sotsiaalkindlustus	35
10.	Kasulikud lingid.....	42

1. Üleminekuageg

Üleminekuageg – mis see on ja mida see muudab?

[ELi kodanike vaba liikumist käsitlev ELi õigus](#) kehtib edasi ka üleminekuajal (ehk „rakendamisajal“ (implementation period), nagu Ühendkuningriigi valitsus seda nimetab).

Väljaastumislepingu ratifitseerimise korral algab üleminekuageg Ühendkuningriigi väljaastumise päeval (st 30. märtsil 2019 ehk Brexiti päeval) ja lõpeb eeldatavasti 31. detsembril 2020*.

Kõik vaba liikumist käsitlevad õigused kehtivad kuni 2020. aasta lõpuni, nagu Ühendkuningriik oleks endiselt Euroopa Liidu liige. See tähendab, et ELi kodanikel on ELi vaba liikumise õigused Ühendkuningriigis kuni 2020. aasta lõpuni. Sama kehtib Ühendkuningriigi kodanike kohta ELis.

** Väljaastumislepingus on ette nähtud võimalus üleminekuaja pikendamiseks ELi ja Ühendkuningriigi vastastikusel kokkuleppel.*

Kas üleminekuajal vastuvõtvasse riiki saabuvalid isikuid koheldakse samamoodi kui enne 30. märtsi 2019 saabuvalid?

Neil isikutel on väljaastumislepingu kohaselt täpselt samad õigused mis enne Brexiti vastuvõtvasse riiki saabuvalitel. Nende õigustele kehtivad ka samad piirangud.

Kas üleminekuajal vastuvõtvasse riiki saabuvaltel isikutelt saab nõuda, et nad registreeriks oma riigis elamise?

See on [ELi õigusega](#) lubatud. Kõik liikmesriigid ja Ühendkuningriik võivad otsustada, et kõik isikud peavad registreeruma, kui nende saabuvalisest on möödunud kolm kuud.

Kas Brexit lükkub üleminekuaja tõttu edasi?

Ei. Ühendkuningriik ei kuulu enam ELi Brexiti päevast alates. Vastavalt kokkuleppele aga kehtib [vaba liikumist käsitlev ELi õigus](#) edasi ka üleminekuajal. Üleminekuageg lõpeb eeldatavasti 31. detsembril 2020.

2. Isikutega seotud kohaldamisala

Kelle suhtes hakkab väljaastumisleping kehtima?

Väljaastumisleping hakkab kehtima ELi kodanike ja Ühendkuningriigi kodanike suhtes, kes elavad üleminekuaja lõppedes vastuvõttvas riigis seaduslikult vastavalt [ELi kodanike vaba liikumist käsitlevale ELi õigusele](#).

Riigis elamise tingimused on sisuliselt samad, mis [kehtivas ELi õiguses](#). Otsused väljaastumislepingu kohase uue Ühendkuningriigi elaniku staatuse andmise kohta tehakse lepingus sätestatud objektiivsete kriteeriumide alusel (*st kaalutusõigus puudub*) ning täpselt [vaba liikumise direktiivis](#) sätestatud tingimuste alusel (*direktiivi artiklitega 6 ja 7 antakse kuni viieaastane elamisõigus neile, kes töötavad või kellel on piisavalt vahendeid ja ravikindlustus, artiklitega 16–18 antakse alaline elamisõigus neile, kes on elanud vastuvõttvas riigis seaduslikult viis aastat*).

Väljaastumislepinguga ei nõuta füüsilist kohalolu vastuvõttvas riigis üleminekuaja lõppedes ning aktsepteeritakse ajutist eemalviibimist, mis ei mõjuta elamisõigust, ja pikemat eemalviibimist, mis ei mõjuta alalist elamisõigust. Lisateave eemalviibimise kohta on esitatud [allpool](#).

Mida hõlmab ELi kodanike vaba liikumist käsitlev ELi õigus?

Kehtiva ELi õiguse kohaselt on ELi kodanikel (*ja nende pereliikmetel*) õigus elada muus liikmesriigis kui nende kodakondsusjärgne riik mitme kehtiva ELi õigusakti alusel:

- a) [Euroopa Liidu toimimise leping](#) (artiklid 21, 45, 49 või 56);
- b) [vaba liikumise direktiiv](#);
- c) [töötajate liikumisvabadust käsitlev määrus](#).

Enamikul juhtudel on liikuvate ELi kodanike suhtes kohaldatavad üksikasjalikud eeskirjad sätestatud [vaba liikumise direktiivis](#). Sellest peaksite alustama, kui vajate lisateavet alljärgneva kohta:

- Teie õigused;
- Teie pereliikmete õigused;
- elamisõigusega seotud tingimused;
- haldusmenetlused või
- elamisõigust kaitsvad tagatised.

- Riigis elamise tingimused, mis peavad olema täidetud, et oleksite väljaastumislepinguga hõlmatud

Olen Tšehhi kodanik ja saabusin Ühendkuningriiki kaks aastat tagasi. Töötan kohalikus haiglas. Kas ma võin pärast Ühendkuningriigi EList lahkumist siia edasi jääda?

Jah. [Vaba liikumist käsitlev ELi õigus](#) kehtib kuni üleminekuaja lõpuni. Väljaastumislepinguga on ette nähtud, et pärast seda saate jääda Ühendkuningriiki, kui jätkate seal töötamist (või näiteks kui lõpetate töötamise endast olenematutel põhjustel kooskõlas [vaba liikumise direktiivi artikli 7 lõikega 3](#), hakkate füüsilisest isikust ettevõtjaks, asute õppima või tööd otsima).

Teie elamisõigus säilib ka pärast üleminekuaja lõppu: Teie elamisõigus säilib sisuliselt samadel tingimustel, mis on sätestatud [vaba liikumist käsitlevas ELi õiguses](#), aga peate selleks esitama Ühendkuningriigi ametiasutusele taotluse oma uue Ühendkuningriigi elaniku staatuse saamiseks. Kui olete Ühendkuningriigis seaduslikult elanud viis aastat, võite taotleda, et Teie Ühendkuningriigi elaniku staatus asendataks alalise elaniku staatusega, millega kaasneb rohkem õigusi ja parem kaitse.

Olen Ühendkuningriigi kodanik ning elan ja töötan Luksemburgis. Kas pean edasi töötama, et mu õigused Luksemburgis säiliks?

Väljaastumislepinguga kaitstakse nende ELi kodanike ja Ühendkuningriigi kodanike õigusi, kes ei ela oma kodakondsuse järgses liikmesriigis, vastavalt elamisõigust reguleerivatele tingimustele, mis on sätestatud [vaba liikumist käsitlevas ELi õiguses](#). Üldjoontes vastavad ELi kodanikud ja Ühendkuningriigi kodanikud nendele tingimustele, kui nad:

- on töötajad või füüsilisest isikust ettevõtjad või
- neil on piisavalt vahendeid ja ravikindlustus või
- nad on nimetatud tingimustele vastava isiku pereliikmed või
- nad on juba omandanud alalise elamisõiguse (*mis ei sõltu enam mingitest tingimustest*).

Võimalik on liikuda ühest kategooriast teise (*näiteks kui lahkute töölt, et asuda õppima*). Teie õigused säilivad seni, kuni vastate vähemalt ühe kategooria tingimustele.

Kas mõni kuu enne üleminekuaja lõppu Ühendkuningriiki tööd otsima saabunud ELi kodanikele jääb kaitse alles?

Jah. Ühendkuningriigis enne üleminekuaja lõppu tööd otsima asunud ELi kodanikele jääb sarnaselt praegusega õigus viibida riigis kuus kuud alates saabumisest (*või kauem, juhul kui neil on tegelik võimalus peatselt tööd leida*). Pärast seda peavad nad lahkuma, välja arvatud siis, kui nad on töökoha leidnud või kui neil on piisavalt vahendeid enda ülalpidamiseks.

Olen Taani kodanik. Saabusin Ühendkuningriiki kahe aasta eest, kuid ei leidnud tööd. Nüüd on mul raha otsas. Kas saan pärast üleminekuaja lõppu Ühendkuningriiki edasi jääda?

Väljaastumislepinguga kaitstakse nende ELi kodanike ja Ühendkuningriigi kodanike õigusi, kes ei ela oma kodakondsuse järgses liikmesriigis, vastavalt elamisõigust reguleerivatele tingimustele, mis on sätestatud [vaba liikumist käsitlevas ELi õiguses](#). Üldjoontes vastavad ELi kodanikud nendele tingimustele, kui nad:

- on töötajad või füüsilisest isikust ettevõtjad või
- neil on piisavalt vahendeid ja ravikindlustus või
- nad on sellistele tingimustele vastava ELi kodaniku pereliikmed või
- nad on juba omandanud alalise elamisõiguse (*mis ei sõltu enam mingitest tingimustest*).

ELi kodanikel, kes üleminekuaja lõppedes nimetatud tingimustele ei vasta, ei ole väljaastumislepingu kohaselt seadusjärgset õigust Ühendkuningriiki jääda ning nende olukord oleneb sellest, kas Ühendkuningriigi ametiasutused otsustavad neid kohelda soodsamalt kui väljaastumislepinguga ette nähtud.

Ühendkuningriigi otsus loobuda üldise ravikindlustuse nõudest on ühepoolne ja mittesiduv. Milleks see hea on?

Väljaastumislepingu eesmärk on kaitsta [praeguste ELi õigusaktidega](#) tagatud õigusi.

[Vaba liikumise direktiivi artikli 7 lõike 1 punkti b](#) kohaselt on üldine ravikindlustus selgelt nõutav, et majanduslikult sõltumatu isik võiks seaduslikult teises liikmesriigis elada. Ühendkuningriik on teatanud, et loobub uue elanikustaatus taotlejate puhul üldise ravikindlustuse nõudest ega *kontrolli tegelikku töötamist*².

Olen Ühendkuningriigi kodanik ja elan Hispaanias. Kas ma vajan ravikindlustust, et saaksin pärast üleminekuaja lõppu Hispaaniasse edasi jääda?

Elamisõiguse säilitamiseks võib Hispaania kooskõlas [ELi õigusega](#) nõuda, et Ühendkuningriigi kodakondsusega majanduslikult sõltumatutel isikutel (*sh pensionäridel*) ja õpilastel, kes ei ole veel omandanud alalist elamisõigust, oleks ravikindlustus.

² Vt Ühendkuningriigi 8. novembri tehniline märkus haldusmenetluste kohta, punkt 11, kättesaadav aadressil <https://www.gov.uk/government/publications/citizens-rights-administrative-procedures-in-the-uk/technical-note-citizens-rights-administrative-procedures-in-the-uk>.

Olen Londonis elav Ühendkuningriigi kodanik, aga käin Pariisis tööl. Kas saan pärast üleminekuaja lõppu Prantsusmaal edasi töötada?

Jah. Väljaastumisleping kaitseb ka nn piirialatöötajaid. Piirialatöötaja on isik, kes töötab või tegutseb füüsilisest isikust ettevõtjana ühes riigis, aga elab mõnes teises riigis. Te saate Londonis elades ka edaspidi Pariisis tööl käia. Võite taotleda Prantsuse ametiasutustelt uut dokumenti, mis tõendab, et olete väljaastumislepinguga kaitstud piirialatöötaja. Selle dokumendiga on hõlpsam Prantsusmaale reisida, seal töötada ja Ühendkuningriiki naasta.

Olen Leedu kodanik ja elan alates 2005. aastast Ühendkuningriigis. Mul on Ühendkuningriigi alalise elukoha tõend. Kas minu jaoks muutub midagi pärast üleminekuaja lõppu?

Peate esitama taotluse Ühendkuningriigi õiguse kohase uue püsielaniku staatuse (ingl k *settled status*) saamiseks. Kuna Teil juba on praeguse [vaba liikumist käsitleva ELi õiguse](#) kohane Ühendkuningriigi alalise elukoha tõend, on vajalik haldusmenetlus lihtne. Peate lihtsalt esitama kehtiva passi või isikutunnistuse, tõendama, et elate jätkuvalt Ühendkuningriigis, ning andma teada, kui karistusregistris on Teie kohta registreeritud süüdimõistvaid kohtuotsuseid. Menetlus on tasuta.

Olen Ühendkuningriigi kodanik. Kahe aasta eest tulin Saksamaale ehitustööle. Kahjuks juhtus mul hiljuti tööõnnetus ja olen püsivalt töövõimetu. Kas saan pärast üleminekuaja lõppu Saksamaale edasi jääda?

Saate küll. Need, kes on pidanud lõpetama töötamise tööõnnetuse tagajärjel tekkinud püsiva töövõimetuse tõttu, saavad vastavalt [vaba liikumist käsitlevale ELi õigusele](#) alalise elamisõiguse. See õigus on tagatud ka pärast üleminekuaja lõppu.

Olen Ühendkuningriigi kodanik, aga töötan alates 1995. aastast Madalmaades. Mul on kavas 2023. aastal pensionile jääda. Soovin teada, kas saan pärast pensionile jäämist samas riigis edasi elada.

Jah. Vähemalt viis aastat Madalmaades töötanud isikuna olete juba omandanud seal alalise elamisõiguse, mis ei sõltu enam mingitest tingimustest (*nt kohustus edasi töötada*).

- Erijuhtumid

Aastate eest tulin Slovakkia kodanikuna Ühendkuningriiki tööle. Hiljuti sain Ühendkuningriigi kodakondsuse. Milline on minu staatus Slovakkia ja Ühendkuningriigi topeltkodakondsuse korral?

Ühendkuningriigi kodakondsus annab Teile tingimusteta õiguse elada Ühendkuningriigis. Alates naturalisatsioonist ei kuulu Teie Ühendkuningriigis elamise õigus enam [vaba liikumise direktiivi](#) kohaldamisalasse. Samas kuna Te saite elamisõiguse ELi vaba liikumist käsitleva õiguse alusel tänu Slovakkia kodakondsusele, kehtib väljaastumisleping edaspidi ka Teie suhtes. Seega saate toetuda väljaastumislepingule näiteks perekonna taasühinemisega seotud õiguste puhul.

Olen Ühendkuningriigi kodanik, aga elan perega Itaalias. Mõistan, et minu õigus Itaaliasse jääda on kaitstud, kuid mis saab minu õigusest perega Ühendkuningriiki naasta vastavalt *Surinder Singhi* kohtuasjaga seotud Euroopa Kohtu praktikale?

Väljaastumislepinguga kaitstakse vaba liikumise õigust kasutanud isikuid, kes ei ela oma kodakondsuse järgses riigis.

Lepinguga ei kaitsta isikuid, kes elavad kodakondsusjärgses riigis, olenemata sellest, kas nad on naasnud koju enne või pärast üleminekuaja lõppu. Selle, kas Teie pereliikmed saavad koos Teiega Ühendkuningriigis elada, määravad kindlaks asjakohased Ühendkuningriigi õigusaktid.

Olen Portugali kodanik ja tulin aastate eest Ühendkuningriiki oma Ühendkuningriigi kodanikust naise juurde. Tal on puue ning mina hoolitsen tema eest ja abistan teda. Arvan, et minu Ühendkuningriigis elamine on seaduspärane, kuid olen mures, kas väljaastumisleping kaitseb mind ka pärast üleminekuaja lõppu.

Väljaastumislepingu kaitse on tagatud ainult neile ELi kodanikele, kes elavad Ühendkuningriigis üleminekuaja lõppedes vastavalt [vaba liikumist käsitleva ELi õigusega](#) sätestatud elamisõigust reguleerivatele tingimustele.

Kui vastate majanduslikult sõltumatu ELi kodanikuna kõigile riigis elamise tingimustele, võite vastavalt väljaastumislepingule pärast üleminekuaja lõppu riiki edasi jääda.

Kui aga elate Ühendkuningriigis riigisisese õiguse alusel (*ainult Ühendkuningriigi kodaniku pereliikmena*), saate riiki edasi jääda asjaomaste Ühendkuningriigi õigusaktide alusel, mida Brexit ei mõjuta.

Olen Mehhiko kodanik ja elan Ühendkuningriigis oma viieaastase Ühendkuningriigi kodanikust tütre peamise hooldajana nn *Ruiz Zambrano* reegli alusel. Kas saan pärast üleminekuaja lõppu Ühendkuningriiki edasi jääda?

Väljaastumislepingu kaitse on tagatud ainult neile isikutele, kes elavad Ühendkuningriigis üleminekuaja lõppedes vastavalt [vaba liikumist käsitleva ELi õigusega](#) sätestatud elamisõigust reguleerivatele tingimustele.

Väljaastumislepinguga ei ole hõlmatud isikud, kes elavad Ühendkuningriigis üksnes oma Briti pereliikmete ELi kodakondsuse alusel. Nende elamisõiguse määravad pärast üleminekuaja lõppu Ühendkuningriigi seadused.

- *Väljaastumislepinguga hõlmatud eemalviibimise reeglid*

Olen pärit Kreekast ja tulin kahe aasta eest Ühendkuningriiki õppima. Eelmisel aastal õppisin programmi „Erasmus+“ raames viis kuud Itaalias ja tulin pärast seda tagasi oma Ühendkuningriigi ülikooli. Loodan, et see ei mõjuta negatiivselt minu elamisõigust Ühendkuningriigis.

See ei mõjuta Teie õigusi Ühendkuningriigis. Alla kuue kuu pikkune eemalviibimine aastas ei mõjuta kehtiva [ELi vaba liikumise õiguse](#) kohaselt elamisperioodi järjepidevust. Need tagatised on lisatud ka väljaastumislepingusse.

Omandasin Ühendkuningriigi kodanikuna 2010. aastal vaba liikumist käsitleva ELi õiguse alusel alalise elamisõiguse Soomes. Lahkusin Soomest 2017. aasta märtsis, et minna õppima Kreekasse. Kas pean enne üleminekuperioodi lõppu Soome naasma, et mitte kaotada seal elamisõigust?

Ei. Kuna Teil oli enne lahkumist alaline elamisõigus Soomes, kaitseb väljaastumisleping Teie õigusi, kui naasete viie aasta jooksul pärast lahkumist (*seega enne 2022. aasta märtsi*). Siiski on võimalik, et peate esitama Soomes taotluse väljaastumislepingu kohase uue alalise elaniku staatuse saamiseks. Taotlus tuleks esitada hiljemalt 30. juuniks 2021 (kuus kuud enne üleminekuaja lõppu). Vt punkt 7 (Haldusmenetlused) allpool.

3. Pereliikmed

Olen Ühendkuningriigi kodanik ja mu isa, kes on samuti Ühendkuningriigi kodanik, töötab Portugalis. Ma elan tema juures ja käin kohalikus koolis. Kas ma tohin Portugalis edasi elada?

Jah. Saate jääda oma isa juurde elama. Väljaastumisleping tagab, et kõik pereliikmed, olenemata nende kodakondsusest, kes elasid üleminekuaja lõppedes seaduslikult koos ELi kodanikuga Ühendkuningriigis või koos Ühendkuningriigi kodanikuga ELis, võivad seal enne üleminekuaja lõppu kehtinud tingimustel edasi elada. Isa juures edasi elamiseks peate ainult täitma võimalikud Portugalis kehtivad elamisõiguse taotlemise nõuded.

Olen pärit Koreast. Tulin Ühendkuningriiki elama koos oma Läti kodanikust abikaasaga, kuid abielu jooksis hiljuti karile. Tahan lahutust, kuid kardan, et see võib mõjutada minu õigust elada Ühendkuningriigis pärast üleminekuaja lõppu.

Väljaastumislepinguga võetakse üle [vaba liikumist käsitlev ELi õigus](#), mis teatavatel tingimustel kaitseb kolmanda riigi kodanikust abikaasasid, kes lahutavad ELi kodanikust. Kui olete enne lahutust olnud abielus vähemalt kolm aastat ja elanud Ühendkuningriigis vähemalt ühe neist aastatest, võite pärast üleminekuaja lõppu Ühendkuningriigis edasi elada, kui taotlete uut Ühendkuningriigi elaniku staatust. Kui Teie lahutus lõplikult jõustub, kehtivad [vaba liikumist käsitlevas ELi õiguses](#) sätestatud elamisõigust reguleerivad tingimused Teie suhtes samamoodi nagu ELi kodanikele. Kui olete Ühendkuningriigis seaduslikult ja pidevalt elanud viis aastat, saate taotleda alalise elaniku staatust.

Elan ja töotan Ühendkuningriigis koos oma Slovakkia kodanikust elukaaslasega. Meil on kavas varsti laps saada. Kas peaksime kiirustama ja saama lapse enne üleminekuaja lõppu?

Kiirustada ei ole tarvis. Väljaastumisleping tagab, et Ühendkuningriigis elavates ELi peredes enne või pärast üleminekuaja lõppu sündinud lapsed võivad jääda riiki, kui taotlete uut Ühendkuningriigi elaniku staatust.

Elan ja töotan Ühendkuningriigis koos oma Rumeenia kodanikust abikaasaga. Mulle anti välja ELi elamisloakaart. Kas saan pärast üleminekuaja lõppu riiki edasi jääda?

Jah, võite jääda, kui taotlete uut Ühendkuningriigi elaniku staatust. Väljaastumislepinguga kaitstakse kõiki pereliikmeid, kes on enne üleminekuaja lõppu elanud seaduslikult

Ühendkuningriigis koos ELi kodanikuga. Nad võivad seal edasi elada, kuid peavad taotlema uut Ühendkuningriigi elaniku staatust.

Olen Saksamaa kodanik ja elan Ühendkuningriigis oma lapsendatud lapsega. Kas me tohime koos siin edasi elada?

Jah, te tohite Ühendkuningriigis koos edasi elada. Väljaastumislepinguga kaitstakse kõiki pereliikmeid, kes on enne üleminekuaja lõppu elanud seaduslikult Ühendkuningriigis koos ELi kodanikuga. Lapsendatud lapsi koheldakse samamoodi nagu bioloogilisi lapsi.

Pärast üleminekuaja lõppu sündinud laste puhul nõuab väljaastumisleping, et vastuvõtvas riigis elaval lapsevanemal oleks lapse isikuhooldusõigus. Kas selle sättega on kaitstud ainult lahutatud abielupaarid?

Ei. Väljaastumislepingus kasutatakse väga laia isikuhoolduse mõistet. See hõlmab seaduse alusel, kohtuotsusega ja isegi vanematevahelise kokkuleppega omandatud isikuhooldusõigust.

Mõne aasta eest esitasin Ühendkuningriigi ametiasutustele taotluse asuda elama oma Rootsi kodanikust nõo juurde, kes elab Edinburghis, sest sõltun temast materiaalselt. Ühendkuningriigi ametiasutused võtsid mu taotluse vastu ja andsid mulle ELi elamisloakaardi. Mis minust saab?

Võite riigis edasi elada, kui taotlete uut Ühendkuningriigi elaniku staatust. Väljaastumislepinguga kaitstakse kõiki pereliikmeid, kes on enne üleminekuaja lõppu elanud seaduslikult Ühendkuningriigis koos ELi kodanikuga. Nad võivad seal edasi elada, kuid peavad taotlema uut Ühendkuningriigi elaniku staatust.

Elan sissesõiduviiša alusel oma Ühendkuningriigi kodanikust tädi juures Rootsis. Tädi toetab mind rahaliselt pärast mu vanemate surma. Mu elamisloa taotlus on üleminekuaja lõppedes veel menetlemisel. Mis minust saab?

Vastavalt [vaba liikumist käsitlevale ELi õigusele](#) menetletakse Teie taotlust Rootsi seaduste alusel ning Teil peaks olema õigus riiki siseneda ja seal elada lihtsustatud korras. Kui Rootsi ametiasutused otsustavad Teile elamisloa anda, kaitseb Teie õigusi väljaastumisleping. Keeldumisotsus peab olema täielikult põhjendatud ja selle saab edasi kaevata.

Olen Ühendkuningriigis elava Bulgaaria kodaniku elukaaslane. Mul on kavas tema juurde elama minna, kuid saan seda kodumaal Kanadas

võetud töökohustuste tõttu teha alles nelja aasta pärast. Kas tohin ka pärast üleminekuaja lõppu tema juurde Ühendkuningriiki elama minna?

Jah. Väljaastumislepinguga kaitstakse partnereid, kes olid üleminekuaja lõppedes ELi kodanikuga püsisuhtes, aga ei elanud temaga koos Ühendkuningriigis. Saate oma elukaaslase juurde Ühendkuningriiki elama minna, tingimusel et olete Ühendkuningriiki saabumisel endiselt temaga püsisuhtes ning ta on omandanud uue Ühendkuningriigi elaniku staatuse.

Olen Ühendkuningriigis elava Tšehhi kodaniku vennapoeg. Mul on kavas tema juurde elama minna, kuid kodumaal ettevõetud õpingute tõttu saan seda teha alles nelja aasta pärast. Kas tohin ka pärast üleminekuaja lõppu tema juurde Ühendkuningriiki elama minna?

Väljaastumislepinguga ei kaitsta ELi kodanike kaugemaid pereliikmeid (*v.a püsisuhtes partnerid*), kes ei elanud üleminekuaja lõppedes asjaomase ELi kodanikuga koos. Kui asute oma sugulase juurde elama pärast üleminekuaja lõppu, kohaldatakse Teie suhtes Ühendkuningriigi välismaalaste õigust.

Olen Taani kodanik ja õpin Cardiffis. Mu naine elab koos meie väikese lapsega välismaal. Kui olen õpingud lõpetanud ja töökoha leidnud, sooviksid nad minu juurde kolida. Kas nad saavad seda teha pärast üleminekuaja lõppu või tuleks neil kiirustada?

Nad saavad Teiega ühineda ka pärast üleminekuaja lõppu. Väljaastumislepinguga kaitstakse mitte ainult neid ELi kodaniku lähedasi pereliikmeid, kes enne üleminekuaja lõppu Ühendkuningriigis temaga koos elasid, vaid ka neid, kes olid üleminekuaja lõppedes asjaomase ELi kodanikuga suguluses, aga ei elanud temaga koos Ühendkuningriigis. Teie naine ja laps saavad pärast üleminekuaja lõppu Teie juurde Ühendkuningriiki elama tulla tingimusel, et olete selleks ajaks oma naisega endiselt abielus ja omandanud uue Ühendkuningriigi elaniku staatuse.

Elan ja töotan Ühendkuningriigis. Olen vallaline, aga loodan kunagi abielluda. Tõenäoliselt juhtub see pärast üleminekuaja lõppu. Kas minu tulevane abikaasa saab Ühendkuningriiki minu juurde elama tulla? Mis saab siis, kui meil sünnib laps?

Teie tulevane abikaasa ei saa Teie juurde elama tulla väljaastumislepingu alusel, kuna see ei kaitse isikuid, kes abielluvad ELi kodanikuga pärast üleminekuaja lõppu. Sellised tulevased abikaasad peavad täitma Ühendkuningriigi välismaalastele kehtestatud eeskirju. Kõik tulevikus sündivad lapsed saavad enne üleminekuaja lõppu Ühendkuningriigis elanud ELi kodanikust vanema juurde elama asuda, kui sel vanemal on lapse seaduslik isikuhooldusõigus.

Olen Argentina kodanik ja töotan Ühendkuningriigis, kus elan koos oma 6-aastase Horvaatia kodanikust poja ja 2-aastase Argentina kodanikust tütrega. Kas me saame pärast üleminekuaja lõppu Ühendkuningriiki edasi jääda?

Te kõik saate Ühendkuningriiki edasi jääda, kui Teie ja Teie Horvaatia kodakondsusega poeg täidate seaduslikult riigis elamise tingimused ning Te ise olete omandanud uue Ühendkuningriigi elaniku staatuse. Väljaastumislepinguga tagatakse, et pärast üleminekuaja lõppu saavad Ühendkuningriiki edasi jääda mitte ainult ELi kodanikud (*st Teie poeg*), vaid ka kolmandate riikide kodanikest pereliikmed (*st Teie ise ja Teie tütar*), kelle kohalolek on vajalik selleks, et tagada Teie pojale väljaastumislepinguga antud elamisõigus.

Elan Ühendkuningriigis ja olen oma siin õppiva Poola kodanikust poja peamine hooldaja. Mu Poola kodakondsusega elukaaslane, kes töötab Ühendkuningriigis, lahkus meie juurest. Kas ma saan Ühendkuningriigis edasi elada?

Väljaastumislepinguga antakse Teile õigus elada Ühendkuningriigis seni, kuni Teie poeg haridust omandab. Teil on see õigus vähemalt niikaua, kui Teie poeg saab täisealiseks, aga võimalik et kauemgi, tingimusel et ta vajab oma õpingute jätkamiseks Teie kohalolekut ja hoolt. Palume Teil aga arvestada, et Teil ei pruugi olla võimalik Ühendkuningriiki alaliselt elama jääda.

4. Residentsusega seotud õigused

Olen Küprose kodanik ja elan Londonis koos oma emaga, kes töötab insenerina. Käin koolis, aga loodan avada lilleäri. Kas ma saan pärast kooli lõppu Ühendkuningriiki jääda ja tööle asuda?

Jah. Te saate nii Ühendkuningriiki jääda kui ka kasutada kõiki võimalusi, mis on ELi kodanikele antud [vaba liikumist käsitleva ELi õigusega](#). Saate töötada, õppida, ettevõtlusega tegelda või kodus olla ja pereliikmete eest hoolitseda. Tööleasumine ei mõjuta Teie õigusi.

Olen pärit Sloveeniast. Saabusin Ühendkuningriiki kolm aastat enne üleminekuaja lõppu ja olen sellest saati olnud füüsilisest isikust ettevõtja. Kas ma saan Ühendkuningriigi alalise elaniku staatuse ja kui, siis millistel tingimustel?

Kui olete seaduslikult Ühendkuningriigis elanud viis aastat (*kaasa arvatud nii enne kui ka pärast üleminekuaja lõppu riigis elatud aeg*), saate taotleda uut Ühendkuningriigi alalise elaniku staatust.

Väljaastumislepinguga kaitstakse nende ELi kodanike õigusi, kes ei elanud oma kodakondsuse järgses liikmesriigis, vastavalt [vaba liikumist käsitleva ELi õigusega](#) sätestatud elamisõigust reguleerivatele tingimustele. Üldjoontes on ELi kodanike Ühendkuningriigis elamine seaduslik, kui nad:

- on töötajad või füüsilisest isikust ettevõtjad või
- neil on piisavalt vahendeid ja ravikindlustus (sh õpilased) või
- nad on nimetatud tingimustele vastava ELi kodaniku pereliikmed.

Kui olete Ühendkuningriigis seaduslikult ja pidevalt elanud viis aastat, saate taotleda uut Ühendkuningriigi alalise elaniku staatust.

Ma olen Ühendkuningriigi kodanik ja olen elanud üheksa aastat koos oma vanematega Soomes. Mõlemad mu vanemad töötavad. Kas mul on õigus pärast üleminekuaja lõppu Soomes edasi elada?

Jah. Vähemalt viis aastat ELi liikmesriigis elanud isikuna olete juba omandanud alalise elamisõiguse, mis ei sõltu enam mingitest tingimustest (*nt nõue, et oleksite edasi kellegi pereliige*). See õigus säilitatakse ka väljaastumislepinguga, tingimusel et täidate võimalikud Soomes kehtivad elamisloa taotlemise nõuded.

Olen Eesti kodanik ja õpin Ühendkuningriigi ülikoolis. Kui kõik läheb hästi, lõpetan õpingud 2022. aastal. Kas ma saan jääda Ühendkuningriiki ja siin tööd otsida?

Jah. Saate pärast üleminekuaja lõppu Ühendkuningriigis samamoodi edasi elada, olgu siis üliõpilase, töötaja või füüsilisest isikust ettevõtjana, aga peate taotlema uut Ühendkuningriigi elaniku staatust. Kui olete Ühendkuningriigis elanud viis aastat, saate taotleda sealse õiguse kohaselt uut alalise elaniku staatust. ELi kodanikud saavad ka edaspidi liikuda ühest kategooriast teise: üliõpilased saavad asuda tööle (*st saada töötajaks*), töötajad saavad jääda pensionile (*st muutuda majanduslikult sõltumatuks isikuks*), majanduslikult sõltumatud isikud saavad asuda õppima jne.

Olen Malta kodanik ning mul on alaline elamisõigus Ühendkuningriigis, kus olen sündinud ja üles kasvanud. Õpin juba mõnda aega ülikoolis ja olen saanud Slovakiast suurepärase tööpakkumise. Mulle pakutakse kolmeaastast lepingut, aga kardan, et pärast Ühendkuningriigist lahkumist ei saa ma enam siia naasta. Palun öelge, et kardan asjata!

Kui olete Ühendkuningriigi ametiasutustele esitanud taotluse uue alalise elaniku staatuse saamiseks ja selle ka omandanud, võite lahkuda Ühendkuningriigist kuni viieks aastaks ja naasta ilma seda staatust kaotamata. Viie aasta reeglina on kaitstud ka kodanikud, kes ei viibi üleminekuaja lõppedes vastuvõtvast riigis, tingimusel et nad on esitanud taotluse uue Ühendkuningriigi elaniku staatuse saamiseks.

Olen pärit Ungarist ning olen Ühendkuningriigis elanud ja töötanud 15 aastat. Loodan, et saan pärast üleminekuaja lõppu Ühendkuningriiki edasi jääda. Palun kinnitage, et minu õigused säilivad tähtajatult.

Õigustel ei ole kehtivusaega. Kõigil väljaastumislepinguga kaitstud isikutel jäävad kord omandatud õigused alles kogu eluks.

Mõni õigus võib siiski teatavatel asjaoludel aeguda. Näiteks aegub Ühendkuningriigi uus alalise elaniku staatus siis, kui isik viibib vastuvõtvast riigist järjestikku eemal rohkem kui viis aastat.

Olen pärit Austriast ja olen Ühendkuningriigis elanud viimased kakskümmend aastat. Saan siin sotsiaalabi. Ma arvan, et saan pärast üleminekuaja lõppu Ühendkuningriigis edasi elada, aga kas saan edaspidi ka sotsiaalabi, mida vajan?

Jah. Kõigil Ühendkuningriigis elavatel ELi kodanikel, kes võivad saada pärast üleminekuaja lõppu Ühendkuningriigi uue alalise elaniku staatuse, säilib elamisõigus ja võrdse kohtlemise

õigus. See tähendab, et kui neil oli enne üleminekuaja lõppu õigus abile, toetusele või muule hüvele, on neil see õigus ka edaspidi.

Olen Leedu kodanik ja õpin Ühendkuningriigi ülikoolis. Kas pean pärast üleminekuaja lõppu suuremat õppemaksu maksma? Kas saan võtta õppelaenu?

Kõigil Ühendkuningriigis elavatel ELi kodanikel, kes võivad pärast üleminekuaja lõppu saada uue Ühendkuningriigi elaniku staatuse, säilib elamisõigus ja võrdse kohtlemise õigus.

Üliõpilased, kes alustasid õpinguid Ühendkuningriigis enne üleminekuaja lõppu, maksavad ka edaspidi sama suurt õppemaksu kui Suurbritannia kodanikud. Stipendiumide või õppelaenudena õpinguteks antava toimetulekutoetuse puhul kehtivad väljaastumislepinguga hõlmatud ELi üliõpilastele samad eeskirjad mis praegugi. Neid toetusi mõjutavad samad riikliku poliitika muudatused, mis Ühendkuningriigi kodanikele antavaid toetusigi.

Olen Portugalis elav Ühendkuningriigi kodanik ja mu õigused on väljaastumislepinguga kaitstud. Kas mul on ELis vaba liikumise õigus ka pärast üleminekuaja lõppu?

Ühendkuningriigi kodanikel, kes on ühes liikmesriigis väljaastumislepinguga kaitstud, ei ole väljaastumislepingu alusel õigust liikuda vabalt teise liikmesriiki, alustada teises liikmesriigis tegevust füüsilisest isikust ettevõtjana ega osutada seal teenuseid või piiriüleseid teenuseid teistes liikmesriikides asutatud isikutele.

See ei mõjuta õigusi, mis võivad Ühendkuningriigi kodanikel olla muude ELi või riiklike õigusaktide alusel.

Ei ole õiglane, et Ühendkuningriigi kodanike õigused piirduvad ELi liikmesriigiga, kus nad elasid üleminekuaja lõppedes, ning et väljaastumislepinguga ei nähta ette õigust pärast üleminekuaja lõppu ELi sees liikuda.

Ühendkuningriigi kodanikud saavad ka edaspidi alaliselt või ajutiselt teistesse liikmesriikidesse siirduda, kui nad vastavad kolmandate riikide kodanike suhtes kohaldatavate seaduslikku rännet käsitlevate ELi õigusaktide tingimustele.

Näiteks Ühendkuningriigi kodanikud, kellele täies ulatuses Schengeni õigustikku kohaldav liikmesriik on väljaastumislepingu alusel väljastanud elukohta tõendava dokumendi, tohivad Schengeni ala piires vabalt liikuda kuni 90 päeva jooksul iga 180 päeva pikkuse ajavahemiku kohta. Praegu hõlmab Schengeni ala enamikku ELi liikmesriike, välja arvatud Bulgaaria, Horvaatia, Iirimaa, Küpros, Rumeenia ja Ühendkuningriik (*Bulgaaria ja Rumeenia on Schengeni*

alaga liitumas). ELi mittekuuluvatest riikidest on Schengeni alaga ühinenud Island, Norra, Šveits ja Liechtenstein.

Seaduslikku rännet käsitlevate ELi eeskirjade kohta leiate täpsemat teavet aadressilt: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/legal-migration_en või <http://ec.europa.eu/immigration>.

- *Väljaastumislepingu haldamine*

Mis takistab Ühendkuningriigi ametiasutustel uut elanikustaatust käsitlevaid õigusakte tulevikus muutmast?

Väljaastumislepingus on väga selgelt kirjas, et ELi kodanikult, kellele on antud uus Ühendkuningriigi elaniku staatus, saab selle ära võtta ainult väljaastumislepingus sõnaselgelt nimetatud alustel (*nt kuriteo toimepaneku tõttu*).

Väljaastumislepingu kohased õigused on rahvusvahelise õiguse alusel siduvad ning ELi kodanikud saavad Ühendkuningriigis väljaastumislepingu kohastele õigustele vahetult toetuda. Ühendkuningriik võtab vastu õigusaktid, millega võetakse Ühendkuningriigi õigusesse üle kodanike väljaastumislepingu kohased õigused.

Ühendkuningriigi õigusaktid, millega jõustatakse ELi kodanike väljaastumislepingu kohased õigused, on muude Ühendkuningriigi õigusaktide suhtes ülimuslikud. See tähendab, et Ühendkuningriigi seadustega ei saa väljaastumislepinguga kaitstud õigusi nii-öelda juhuslikult ära võtta. Kui Ühendkuningriigi parlament otsustab tulevikus kehtetuks tunnistada õigusaktid, millega on Ühendkuningriigi õiguses jõustatud ELi kodanike õigused, on tegemist väljaastumislepingu rikkumisega ja sellisel rikkumisel on väljaastumislepingust ja rahvusvahelisest õigusest tulenevad tagajärjed.

Kas väljaastumislepingu üle hakkab teostama järelevalvet mõni sõltumatu riiklik ametiasutus?

Ühendkuningriigis hakkab väljaastumislepingu kodanike õigusi käsitleva osa rakendamist ja kohaldamist kontrollima sõltumatu riiklik ametiasutus.

Selle Ühendkuningriigi ametiasutuse volitused ja ülesanded, sealhulgas pädevus viia läbi kodanike kaebustel põhinevaid uurimisi, on sätestatud väljaastumislepingus ja need on samaväärsed ELi aluslepingutega komisjonile antud volitustega. Ühtlasi on sel ametiasutusel õigus pöörduda kodanike kaebuste korral sobivate õiguskaitsevahendite leidmiseks Ühendkuningriigi pädevatesse kohtutesse.

Nii see ametiasutus kui ka komisjon esitavad väljaastumislepinguga loodud kodanikuõiguste erikomisjonile kord aastas aruande oma tegevuse kohta, mis on seotud kodanike

väljaastumislepingu kohaste õiguste rakendamisega, sealhulgas laekunud kaebuste arvu ja laadi kohta.

Euroopa Liidu Kohtu pädevus lõpeb kaheksa aasta pärast. Kas see tähendab, et ka minu õigused aeguvad pärast üleminekuaja lõppu?

Teie väljaastumislepingu kohased õigused on eluaegsed (*kuid võivad siiski aeguda teatavatel asjaoludel, näiteks vastuvõtvast riigist pika eemalviibimise korral*).

Kuigi Ühendkuningriigi kohtute õigus taotleda Euroopa Liidu Kohtult väljaastumislepingu tõlgendamist on piiratud kaheksa aastaga, on see piisavalt pikk aeg, et tagada kohtule võimalus teha otsused kõige olulisemates küsimustes.

Väljaastumislepingu muud aspektid ei ole ajaliselt piiratud, näiteks üksikisikute õigus toetuda vahetult väljaastumislepingule, mis on ülimuslik vastuolu korral riigi õigusaktide või meetmetega, või Ühendkuningriigi haldus- ja kohtuorganite kohustus lähtuda Euroopa Liidu Kohtu asjaomastest otsustest, mis tehakse enne ülemineku lõppu, ja võtta nõuetekohaselt arvesse pärast ülemineku lõppu tehtavaid kohtuotsuseid.

Ma tean, et residentsuse kriteeriumide alus on vaba liikumist käsitleva ELi õiguse põhimõtted vastavalt Euroopa Liidu Kohtu tõlgendusele, aga mis siis saab, kui Ühendkuningriik ei ole vaba liikumist käsitlevat ELi õigust korrektselt jõustanud ja toetub selle valele tõlgendusele?

Väljaastumislepingus on selgelt kirjas: kui residentsuse kriteeriumide aluseks on vaba liikumist käsitleva ELi õiguse põhimõtted, tuleb neid tõlgendada kooskõlas enne üleminekuaja lõppu tehtud Euroopa Liidu Kohtu otsustega.

Kui Ühendkuningriik toetub ELi õiguse põhimõtete väärale tõlgendusele, mis läheb vastuollu selliste kohtuotsustega, on Euroopa Liidu Kohtu tõlgendus ülimuslik.

Lisaks peavad Ühendkuningriigi kohtud võtma nõuetekohaselt arvesse ka pärast üleminekuaja lõppu tehtud Euroopa Liidu Kohtu otsustes esitatud tõlgendusi.

5. Riiki sisenemise ja riigist väljumise eeskirjad

Kas ma saan pärast Brexitit Ühendkuningriiki reisida?

ELi kodanikud ja Ühendkuningriigi kodanikud saavad kuni üleminekuaja lõpuni vabalt reisida kehtiva passi või isikutunnistuse alusel.

Pärast üleminekuaja lõppu saavad need ELi kodanikud ja Ühendkuningriigi kodanikud, kes elasid vastuvõtvast riigis enne üleminekuaja lõppu, lahkuda vastuvõtvast riigist ja sinna naasta kehtiva passi või isikutunnistusega. Nende kolmanda riigi kodanikest pereliikmetel on kehtiva passi alusel samad õigused.

Pange tähele, et pärast viie aasta möödumist üleminekuaja lõpust on vastuvõtval riigil õigus mitte enam aktsepteerida isikutunnistusi, mis ei vasta kohaldatavatele biomeetrilise tuvastamise rahvusvahelistele standarditele.

Teistele ELi kodanikele (*nendele, kes ei elanud üleminekuaja lõppedes Ühendkuningriigis*) Ühendkuningriiki sisenemisel ja Ühendkuningriigi kodanikele ELi sisenemisel kehtivad eeskirjad ei kuulu väljaastumislepingu reguleerimisalasse.

Olen Leedu kodanik ja elan Ühendkuningriigis. Kas minult võidakse tulevikus sissesõiduviisat nõuda?

Ei, tingimusel et Teil on kehtiv Ühendkuningriigi dokument, mis tõendab Teie väljaastumislepingu kohast uut Ühendkuningriigi elaniku staatust.

Olen Luksemburgi kodanik. Ma ei ela Ühendkuningriigis, aga käin seal sageli. Kas vajan sissesõiduviisat?

See, kas vajate pärast üleminekuaja lõppu sissesõiduviisat, sõltub Ühendkuningriigis tulevikus kehtestatavatest eeskirjadest.

Olen Ühendkuningriigi kodanik ja elan Bulgaarias. Mu Hiina kodakondsusega abikaasa alustas just ülikooliõpinguid Melbourne'is. Millised viisaeeskirjad kehtivad tema jaoks, kui ta tuleb 2025. aastal minu juurde Bulgaariasse?

Kui 2025. aastal kehtivad Hiina kodanikele viisanõuded, kaitseb Teie abikaasat siiski väljaastumisleping, mis tagab, et tema sissesõiduviisa peaks väljastatama tasuta ning kiirendatud menetluse korras.

6. Kuritegevus ja pettused

Olen 11 aastat Ühendkuningriigis elanud ja töötanud. Paari aasta eest mõisteti mind süüdi kuriteos ja mulle määrati viie kuu pikkune vangistus. Kas vangistus mõjutab mu õigusi?

Kuritegelik käitumine võib mõjutada elamisõigust nii praegu kehtiva [vaba liikumist käsitleva ELi õiguse](#) kui ka väljaastumislepingu alusel. Enne üleminekuaja lõppu toime pandud kuritegude suhtes kohaldatakse praegust [vaba liikumise direktiivi](#) (VI peatükk).

See tähendab, et kui enne üleminekuaja lõppu toime pandud kuriteo tõttu tehakse otsus, mis mõjutab kellegi elamisõigust, tuleb arvesse võtta iga konkreetse juhtumi asjaolusid ning välja võib saata ainult need õigusrikkujad, kelle käitumine kujutab endast tõelist, vahetut ja piisavalt tõsist ohtu, mis kahjustab mõnd ühiskonna põhihuvi.

Mis saab siis, kui väljaastumislepingu alusel Ühendkuningriigis elamise õiguse saanud ELi kodanik paneb toime kuriteo?

Kõigi pärast üleminekuaja lõppu toime pandud kuritegude suhtes kohaldatakse riiklikke seadusi.

Ühendkuningriigis tähendab see praegu seda, et isikute puhul, kes on pannud toime teo, mille eest määratakse vähemalt 12 kuu pikkune vangistus, kaalutakse väljasaatmise võimalust. Isikul on õigus selline otsus edasi kaevata ja lasta sõltumatul kohtul asi läbi vaadata.

Olen mures, et paljud üritavad pettusega riiki siseneda, jättes mulje, et väljaastumisleping hõlmab ka neid. Millised kaitsemeetmed on ametiasutustel selle vastu?

Väljaastumislepinguga võetakse üle kõik praegused kuritarvituste- ja pettusevastased kaitsemeetmed, mis on liikmesriikidele antud [vaba liikumist käsitleva ELi õiguse](#) alusel. Riikidel on võimalus võtta vajalikud meetmed väljaastumislepingust tulenevate õiguste andmisest keeldumiseks, nende lõpetamiseks või kehtetuks tunnistamiseks õiguste kuritarvitamise või pettuse korral, nagu näilikud abielud, dokumentide võltsimine või elamisõiguse saamiseks vale faktilise asjaolu esitamine. Sellised meetmed peavad olema proportsionaalsed ja neid peab olema võimalik edasi kaevata.

Kas Ühendkuningriigi ametiasutuste otsused õiguste kuritarvitamise kohta viivad edasikaebamise õiguse kaotamiseni?

Kuritarvitamise või pettuse tõttu võib kaotada elamisõiguse, aga mitte edasikaebamise õigust. Vastuvõttev riik võib piirata nende ELi kodanike vaba liikumise õigusi, kelle puhul on tõendatud [ELi õiguse](#) kuritarvitamine (*näiteks näilikud abielud*). Kui riigi ametiasutused on kuritarvitamise või

pettuse tõendanud, on asjaomastel isikutel täielik õigus nende elamisõigust nendel alustel piirav otsus edasi kaevata, sealhulgas ka [vaba liikumise direktiivi](#) artikli 31 lõikes 2 sätestatud piirides õigus kaebuse menetlemise ajaks riiki edasi jääda.

Väljaastumislepingus on sätestatud, et Ühendkuningriigi ametiasutused tohivad teha süstemaatilisi kuritegeliku tausta ja julgeolekukontrolle kõikide uue Ühendkuningriigi elaniku staatuse taotlejate puhul. Kas see on võimalik?

Jah. Brexiti taust on väga eriline, sest Ühendkuningriigi ametiasutused peavad tegema põhjaneva otsuse, kas asjaomased isikud peaksid saama väljaastumislepingu kohase uue Ühendkuningriigi elaniku staatuse kogu eluks.

Sellises olukorras on Ühendkuningriigil mõistlik kehtestada uus menetlus nende isikute jaoks, kes soovivad saada Ühendkuningriigis uue elanikustaatuse selle asemel, et nende suhtes kohaldataks üksnes Ühendkuningriigi sisserändeeskirju. See tähendab, et pärast üleminekuaja lõppu saab Ühendkuningriik enne üleminekuaja lõppu õigusrikkumise toime pannud isikutele elamisõiguse andmisest keelduda ainult nende ELi õigusrikkujate puhul, kellele elamisõiguse andmisest saaks keelduda praegugi.

Olen saanud Ühendkuningriigis trahve kiiruse ületamise eest ja parkimistrahve, aga need ei kajastu minu karistusregistri andmetes. Kas pean Ühendkuningriigi ametiasutustele neist teada andma?

Ei, peate teada andma ainult neist Ühendkuningriigis tehtud süüdimõistvatest kohtuotsusest, mis on esitatud Teie karistusregistri andmetes.

7. Haldusmenetlused

Ühendkuningriigis on uus püsielaniku staatus (ingl k *settled status*). Kas seda kohaldatakse ELi kodanike suhtes pärast üleminekuaja lõppu ja mida see tähendab?

Kõik ELi kodanikud ja nende pereliikmed, kes elavad Ühendkuningriigis, peavad riiki edasi jäämiseks taotlema uut Ühendkuningriigi elaniku staatust kuue kuu jooksul alates üleminekuaja lõpust.

Ühendkuningriigi ametiasutused annavad ELi kodanikele ja nende pereliikmetele sellekohast teavet spetsiaalsel veebisaidil: <https://www.gov.uk/settled-status-eu-citizens-families>.

Ühendkuningriigis elava ELi kodanikuna ei pea ma praegu elamisluba taotlema. Kas pean seda tegema pärast üleminekuaja lõppu? Ja miks?

Erinevalt praegusest peavad kõik ELi kodanikud ja nende pereliikmed, kes elavad Ühendkuningriigis, taotlema Ühendkuningriigi õiguse kohast uut elanikustaatus, et Ühendkuningriigis seaduslikult edasi elada. Vastav dokument võimaldab Teil tõendada oma elanikustaatus nii Ühendkuningriigi ametiasutustele ja politseile kui ka tööandjatele, pankadele, üürileandjatele ja muudele isikutele.

Kas uue Ühendkuningriigi elaniku staatuse omandamine tähendab, et ELi kodanikud kaotavad oma praegused õigused?

Tingimused, mille alusel antakse kodanikele uus Ühendkuningriigi elaniku staatus, vastavad sisuliselt praegu kehtivas [vaba liikumist käsitlevas ELi õiguses](#) sätestatud tingimustele elamisõiguse omandamise ja kaotamise kohta. Ühendkuningriigi ametiasutustel puudub kaalutusõigus keelduda taotluse rahuldamisest alustel, mida ei ole [praeguste ELi normidega](#) ette nähtud. Ühtegi inimest, kellel on õigus saada kaitset, ei jäeta sellest ilma.

Ühest küljest on uue Ühendkuningriigi elaniku staatuse kaotamise tingimused leebemad kui praegu [vaba liikumist käsitlevas ELi õiguses](#) sätestatud, sest ELi kodanikele ja nende pereliikmetele antakse võimalus lahkuda Ühendkuningriigist kuni viieks aastaks, ilma et nad oma uue alalise elaniku staatuse kaotaksid (*kehtivad normid näevad ette ainult kaks aastat*). Teisest küljest võivad ELi kodanikud sarnaselt praegusele uuest elaniku staatusest ilma jääda, kui nad panevad Ühendkuningriigis toime kuriteo. Kui kuritegu pannakse toime pärast üleminekuaja lõppu, võetakse ilmajätmise otsus vastu Ühendkuningriigi õiguse alusel ning vastavalt kõikidele piirangutele, mis tulenevad Ühendkuningriigis kohaldatavatest riiklikest ja rahvusvahelistest õigusaktidest.

Mulle on selgusetu, milliste kriteeriumide alusel hakkavad Ühendkuningriigi ametiasutused otsustama ELi kodanikele uue Ühendkuningriigi elaniku staatuse andmise üle. Kas võiksite palun selgitada?

Uue Ühendkuningriigi elaniku staatuse omandamise tingimused ELi kodanikele on sisuliselt samad mis praegu kehtivas [vaba liikumist käsitlevas ELi õiguses](#). Sellega tagatakse, et kõik ELi kodanikud, kellel oleks elamisõigus [vaba liikumist käsitleva ELi õiguse](#) alusel, vastavad ka uue Ühendkuningriigi elaniku staatuse saamise tingimustele ja et ELi kodanikud, kellel oleks alaline elamisõigus [vaba liikumist käsitleva ELi õiguse](#) alusel, vastavad ka Ühendkuningriigi uue alalise elaniku staatuse saamise tingimustele.

Kui kaua on mul aega taotleda uut püsielaniku staatust (*settled status*) või esialgset püsielaniku staatust (*pre-settled status*)?

Isikud, kes on Ühendkuningriigis seaduslikult elanud enne üleminekuaja lõppu, ja lähedased pereliikmed, kes ühinevad oma ELi kodanikust sponsoriga ajavahemikus 1. jaanuarist 30. märtsini 2021, saavad taotleda uut Ühendkuningriigi elaniku staatust kuni 30. juunini 2021 (*kuue kuu jooksul alates üleminekuaja lõpust*).

Väljaastumislepinguga hõlmatud pereliikmed, kes asuvad elama oma sugulaste juurde Ühendkuningriigis pärast 31. märtsi 2021, saavad emma-kumma uue elaniku staatuse taotlemiseks registreeruda kolme kuu jooksul alates Ühendkuningriiki saabumisest.

Selle aja jooksul ja kuni nende taotlust menetletakse, säilivad nende praegused riigis elamise õigused.

Mis saab siis, kui Ühendkuningriigi ametiasutustel läheb mu uue elanikustaatuse taotluse kohta otsuse tegemiseks väga kaua aega?

Kui taotlus on esitatud ja Teile on väljastatud taotlemise kohta tõend, saate kuni otsuse tegemiseni Ühendkuningriiki jääda, säilitades kõik praegused õigused riigis. Kui taotlus lükatakse tagasi, on Teil õigus otsus edasi kaevata ja viibida Ühendkuningriigis kuni kaebuse üle lõpliku otsuse tegemiseni.

Kas on olemas mingid tagatised nende jaoks, kes ei jõua taotlust tähtaja jooksul esitada?

Ühendkuningriigi ametiasutused kohtlevad tähtaja ületanud isikuid vastavalt olukorrale. Mõjuvatel põhjustel tähtaja ületanud avaldused võetakse vastu. Isikud, kelle tähtaja ületanud taotlusi Ühendkuningriigi ametiasutused vastu ei võta, saavad esitada tagasilükkamisotsuse Ühendkuningriigi sõltumatule kohtule kaalumiseks.

Millise tähtaja jooksul peavad pärast üleminekuaja lõppu saabuval pereliikmed uut staatust taotlema?

Neil on uue elanikustaatus taotlemiseks aega kolm kuud alates Ühendkuningriiki saabumisest. Isikud, kes taotlevad uut Ühendkuningriigi elaniku staatust koos sissesõiduviiisaga enne Ühendkuningriiki saabumist, ei pea Ühendkuningriigis enam uut taotlust esitama, kui esialgne taotlus rahuldatakse.

Kas on olemas tagatised, mis kaitsevad isikuid, kes soovivad taotleda uut elanikustaatus, aga ei saa seda teha, sest Ühendkuningriigi süsteem ei tööta?

Jah. Väljaastumislepinguga tagatakse, et üleminekuaja lõpule järgnevat kuuekuulist tähtaega (*mille jooksul peate taotlema uut elanikustaatus*) pikendatakse automaatselt ühe aasta võrra, kui Ühendkuningriik teatab, et ei saa tehniliste tõrgete tõttu taotlust registreerida või taotlemise tõendit väljastada. Selle ajapikenduse vältel säilivad kõik residentsusega seotud õigused.

Sain juba eelmisel aastal Ühendkuningriigi ametiasutustelt alalise elukoha tõendi. Loodan, et minusugustel inimestel lubatakse ilma suurema asjaajamiseta riigis edasi viibida.

Jah. Peate küll esitama taotluse Ühendkuningriigi uue alalise elaniku staatuse saamiseks, aga kuna Teil on juba Ühendkuningriigis alaline elamisõigus vastavalt [vaba liikumist käsitlevale ELi õigusele](#), on haldusmenetlus väga lihtne ning peate esitama kõigest passi või isikutunnistuse, andma teada võimalikest aegumata kriminaalkaristustest, mis on kantud süüdimõistva kohtuotsuse teinud riigi karistusregistrisse, ja tõendama, et elate jätkuvalt Ühendkuningriigis. Uus Ühendkuningriigi elaniku staatus antakse Teile tasuta.

Ma vastan Ühendkuningriigis alalise elamisõiguse saamise tingimustele, aga pole taotlenud alalise elukoha tõendit. Kas peaksin seda taotlema enne üleminekuaja lõppu?

Enne üleminekuaja lõppu Ühendkuningriigis alalise elamisõiguse omamiseks ei ole Teil seda dokumenti tarvis. Kui aga soovite lihtsalt kinnitust oma õigusele Ühendkuningriigis pärast üleminekuaja lõppu edasi elada, soovivad Ühendkuningriigi ametiasutused Teil oodata ära uus Ühendkuningriigi elaniku staatuse omandamise kord, mis peaks hakkama kehtima enne 29. märtsi 2019.

Kardan väga, et Ühendkuningriigi poolt praegu ELi kodanike jaoks loodav uus halduskord osutub õudusunenäoks. Kuidas on EL läbirääkimistel kaitsnud minu õigusi?

Ühendkuningriik on võtnud kohustuse luua uus kord, mille kohane uue elanikustaatus taotluste menetlemine hakkab olema läbipaistev, sujuv ja ladus, et vältida tarbetut halduskoormust. Uus kord erineb praegusest püsielaniku staatuse andmise korrast.

Taotlusvormid hakkavad olema lühikesed, lihtsad, hõlpsasti kasutatavad ja kohandatud väljaastumislepinguga.

Väljaastumislepinguga sätestatakse, et Ühendkuningriik ei tohi nõuda midagi, mis ei ole hädavajalik ja proportsionaalne selgitamiseks välja, kas residentsuse kriteeriumid on täidetud. Väljaastumisleping sisaldab sätteid, mis sarnanevad [vaba liikumist käsitlevas ELi õiguses](#) tõenditele esitatavate nõuetega.

Vaadates vaba liikumist käsitleva ELi õiguse praegust kohaldamist Ühendkuningriigis, kardan, et uus süsteem ei hakka tegelikult tööle.

Ühendkuningriik on esitanud üksikasjaliku teabe meetmete kohta, mis võetakse väljaastumislepingu jõustamiseks (vt <https://www.gov.uk/settled-status-eu-citizens-families>). Üksikasjad on sätestatud väljaastumislepingus. Menetlemissüsteem hakkab olema sujuv, läbipaistev ja lihtne, et vältida tarbetut halduskoormust.

Kodanikele konkreetsete tagatiste pakkumiseks nähakse väljaastumislepinguga ette, et kõiki [vaba liikumise direktiivi](#) menetluslikke tagatisi kohaldatakse ka edaspidi. See tähendab elamisõigust piiravate mis tahes otsuste edasikaebamise õigust. Ühtlasi tähendab see ka, et asjaomased kodanikud säilitavad kõik väljaastumislepingu kohased õigused kuni tehakse lõplik otsus, sealhulgas lõplik kohtuotsus pärast edasikaebamismenetlust.

Taotlesin kahe aasta eest Ühendkuningriigis ELi registreerimistunnistust. Kogusin kokku peaaegu sada lehekülge dokumente tõendamaks Ühendkuningriigi ametiasutustele, et vastan tingimustele. Ma ei taha seda uuesti teha. Kas seekord on asjad teisiti?

Jah. Uue Ühendkuningriigi elaniku staatuse taotlemisel ei nõuta midagi, mis ei ole hädavajalik ja proportsionaalne selgitamiseks välja, kas residentsuse kriteeriumid on täidetud. Väljaastumisleping sisaldab sätteid, mis sarnanevad [vaba liikumist käsitlevas ELi õiguses](#) tõenditele esitatavate nõuetega. Samal ajal püüavad Ühendkuningriigi ametiasutused kasutada neile juba kättesaadavat teavet (*näiteks andmed palgalt tasutud maksude kohta*), et vähendada taotlejate esitatava teabe hulka.

Teisisõnu peavad taotlejad esitama ainult minimaalsed tõendid, mis näitavad, et nad vastavad uue Ühendkuningriigi elaniku staatuse tingimustele (*töötaja puhul tähendab see passi või isikutunnistust, tõendit, et ta on töötanud Ühendkuningriigis viis aastat, ja tõendit, et ta elab jätkuvalt Ühendkuningriigis*), andma teada oma aegumata kriminaalkaristustest, mis on kantud süüdimõistva kohtuotsuse teinud riigi karistusregistrisse, ja ei midagi muud.

Ma arvan, et Ühendkuningriigi rändealased haldusmenetlused on liiga koormavad. Kas minu taotluse toetuseks kehtestatakse eeskirjad või tagatised?

Ühendkuningriigi ametiasutused aitavad uue Ühendkuningriigi elaniku staatuse taotlejatel tõendada nende õigust staatusele ja vältida vigu või puudusi, mis võivad mõjutada taotluse kohta tehtavat otsust. Ühendkuningriigi ametiasutused annavad taotlejatele võimaluse esitada täiendavaid tõendeid või kõrvaldada puudused, kui selgub, et midagi on lihtsalt esitamata jäänud. Kohaldatakse tõendite paindliku esitamise põhimõtet, mis võimaldab Ühendkuningriigi ametiasutustel kasutada vajaduse korral kaalutlusõigust ja kohelda taotlejat soodsamalt.

Ühendkuningriigi ametiasutused aitavad taotlejal tõendada tema õigust omandada uus Ühendkuningriigi elaniku staatus. Ebasoodsas olukorras taotlejad saavad kasutada praegu Ühendkuningriigis, näiteks kohalikes raamatukogudes, pakutavaid abiteenuseid.

Kuna reisin palju, ei taha ma tõesti uue Ühendkuningriigi elaniku staatuse taotlemisel oma passi käest anda ja ilma selleta läbi ajada. Mida teha?

Ehkki väljaastumisleping tagab, et paljude tõendavate dokumentide asemel saab esitada koopiad, on riigi ametiasutustel siiski õigus nõuda koos taotlusega kehtiva passi või isikutunnistuse esitamist. Tavaliselt küll ei tagastata isikut tõendavaid dokumente menetluse ajal, aga Teil on õigus taotleda, et Teie isikut tõendav dokument tagastataks enne Teie staatuse üle otsuse langetamist.

Kas saan tõendavate dokumentide asemel esitada nende koopiad?

Jah. Tõendavate dokumentide, välja arvatud passi või isikutunnistuse asemel võib esitada koopiad. Erijuhtudel, kui tekib põhjendatud kahtlus, et dokument ei ole ehtne, on riigi ametiasutustel õigus nõuda originaaldokumendi esitamist.

Mõne rändega seotud taotluse esitamine on Ühendkuningriigis väga kulukas. Kui suurt tasu võtavad Ühendkuningriigi ametiasutused ELi kodanikelt ja nende pereliikmetelt uue elanikustaatus taotlemisel üleminekuaja järel?

Uus Ühendkuningriigi elaniku staatus antakse tasuta (*isikute puhul, kes tuginevad enne üleminekuaja lõppu [vaba liikumist käsitleva ELi õiguse](#) alusel väljastatud kehtivale alalise elukoha tõendile*) või tasu eest, mis ei ole suurem kui Ühendkuningriigi kodanikele sarnase dokumendi väljastamise tasu. Ühendkuningriik on teatanud, et 16-aastased ja vanemad püsielaniku staatus taotlejad peavad tasuma £65. Alla 16-aastased taotlejad peavad tasuma £32.50. (<https://www.gov.uk/settled-status-eu-citizens-families>).

Olen abielus ja meil on kolm last. Kas meie taotlusi käsitletakse koos või eraldi?

Väljaastumislepinguga on tagatud, et pereliikmete samal ajal esitatud taotlusi käsitletakse koos.

Olen kuulnud, et väljaastumislepingu kohaseid Ühendkuningriigi elaniku staatus tõendeid hakatakse väljastama digitaalsel kujul. Mida see tähendab?

Väljaastumislepingu kohased elanikustaatus tõendid väljastatakse kas füüsilise dokumendina (*nt turvaelementidega plastkaart*) või digitaalsel kujul. Digitaaldokument põhineb Ühendkuningriigi ametiasutuste hallatavas digitaalses andmebaasis asuval registril.

Praegu saavad ELi kodanikud Ühendkuningriigi ametiasutuste tehtud otsused edasi kaevata. Kas see õigus on tagatud ka pärast üleminekuaja lõppu?

Jah, see õigus on täielikult tagatud ka väljaastumislepinguga.

Mis saab nendest ELi kodanikest, kelle taotluse uue elanikustaatus saamiseks Ühendkuningriigi ametiasutused tagasi lükkavad. Kas nad saavad edasikaebuse menetlemise ajal riigis edasi viibida?

Kui ELi kodaniku taotlus üleminekuajajärgse uue Ühendkuningriigi elaniku staatus saamiseks lükatakse tagasi, saab ta otsuse edasi kaevata. Seejuures säilib tema elamisõigus kuni lõpliku otsuse – *või kohtuotsuse* – tegemiseni. Sarnaselt praegu [vaba liikumist käsitleva ELi õigusega](#) võimaldatuga tohivad Ühendkuningriigi ametiasutused erakorralistel juhtudel (*nt juhul kui otsus on avaliku julgeoleku huvides hädavajalik*) saata tagasilükatud taotluse esitaja riigist välja enne lõpliku kohtuotsuse tegemist, aga nad ei või takistada tal isiklikult enda kaitseks selgitusi

esitada, välja arvatud erandjuhtudel, kui tema kohalolu võib tekitada avalikule korrale või julgeolekule tõsisemaid probleeme.

Kas pean uue elanikustaatus taotlemiseks Ühendkuningriigis ootama üleminekuaja lõpuni?

Ei. Saate taotleda uut elanikustaatus ja seda tõendavat dokumenti ka enne üleminekuaja lõppu. Ühendkuningriigi ametiasutuste hinnangul peaks vabatahtlike taotluste vastuvõtmine algama enne 29. märtsi 2019. Taotluse esitamisel ja menetlemisel kehtivad Teile kõik väljaastumislepinguga ette nähtud tagatised.

Mille poolest erinevad vabatahtlik ja kohustuslik taotluste esitamise kord?

Kohustuslik taotluste esitamise kord jõustub ametlikult alles pärast üleminekuaja lõppu, kui vastavalt väljaastumislepingule muutub uue elanikustaatus omandamine elamisõiguse eeltingimuseks. ELi kodanikel ja nende pereliikmetel, kes saavad enne üleminekuaja lõppu, on uue elanikustaatus taotlemiseks aega kuus kuud alates üleminekuaja lõpust.

Vabatahtlik taotluste esitamise kord kehtib juba enne Brexitit. ELi kodanikud ja nende pereliikmed saavad omandada uue elanikustaatus, ilma et see mõjutaks nende vaba liikumise õigusi üleminekuajal.

Mis saab siis, kui mu vabatahtliku korra alusel esitatud taotlus rahuldatakse?

Ehkki (*rangelt võttes*) ei ole Teile taotluse rahuldamise otsusel väljaastumislepingu kohaselt mingeid õiguslikke tagajärgi enne üleminekuaja lõppu (*see on nagu 2019. aastal tehtud, aga tulevikus jõustuv otsus, mis tagab Teile õigused alates 2021. aastast*), annab see Teile õiguskindluse, et Teil on uus Ühendkuningriigi elaniku staatus pärast üleminekuaja lõppu. Üleminekuajal on Ühendkuningriigi ametiasutustel õigus Teile tulevikus jõustuv elanikustaatus ära võtta ainult avaliku korra kaitsmise huvides.

Mis saab siis, kui mu vabatahtliku korra alusel esitatud taotlus lükatakse tagasi?

Saate sellele vaatamata Ühendkuningriigis edasi elada kuni üleminekuaja lõpuni, kui vastate [vaba liikumise direktiivi](#) tingimustele. Samuti saate vabatahtliku korra alusel uue taotluse esitada kuni üleminekuaja lõpuni ja isegi kuue kuu jooksul pärast üleminekuaja lõppu.

Kas saan vabatahtliku korra alusel esitatud taotluse tagasilükkamise otsuse edasi kaevata?

Jah, kõik edasikaebamise võimalused on olemas.

Olen ELi liikmesriigis elav Ühendkuningriigi kodanik. Millise korra kohaselt pean ma oma taotluse esitama?

See oleneb sellest, millises liikmesriigis Te elate. Osades liikmesriikides hakkab kehtima süsteem, mis sarnaneb Ühendkuningriigi süsteemile ja mille kohaselt on elamisõiguse aluseks eristaatus: see tähendab, et inimesed peavad esitama taotluse väljaastumislepinguga ette nähtud uue elanikustaatus saamiseks ja sellest saab seadusliku elamisõiguse eeltingimus. Teistes liikmesriikides hakkab kehtima nn deklareerimissüsteem, mis sarnaneb praegusele olukorrale vastavalt [vaba liikumise direktiivile](#): see tähendab, et väljaastumislepingu kohaselt seadusliku elamisõiguse saamise eeltingimuseks ei ole kohustust taotleda uut elanikustaatus.

Soovitame Teil ühendust võtta Teie elukohaliikmesriigi ametiasutustega, et saada teavet vajaliku haldusmenetluse kohta.

8. Kutsekvalifikatsioonid

- *Kutsekvalifikatsioonid kehtivas ELi õiguses*

Mis on kutsekvalifikatsioonid?

Kutsekvalifikatsioon tähendab teatavaid kvalifikatsiooninõudeid, millele isik peab seaduse kohaselt vastama, et tegutseda reguleeritud kutsealal või reguleeritud tegevusaladel asjaomases riigis.

Eri kutsealade kvalifikatsiooninõuded on erinevad. Ka sama kutse- või tegevusala nõuded võivad eri riikides erineda.

Kutsekvalifikatsioon võib eeldada teatavaid õpinguid, koolitusi ja/või töökogemust. Kvalifikatsiooni tõendatakse näiteks asjakohaste diplomite, sertifikaatide, samuti pädevustunnistuste ja/või kutsealase töökogemuse tõenditega.

Mis saab ühes liikmesriigis tunnustatud kutsekvalifikatsioonist, kui asun elama mõnda teise liikmesriiki?

ELi kodanikel on õigus tegelda reguleeritud kutsealaga kas töötaja või füüsilisest isikust ettevõtjana muus liikmesriigis kui see, kus nad kvalifikatsiooni omandasid.

Spetsialist (*nt füsioterapeut*), kes on õppinud ja omandanud kvalifikatsiooni ühes liikmesriigis, aga otsustanud elada ja töötada mõnes teises liikmesriigis, kus tema kutsealal tegutsemist reguleeritakse, peab enne teises liikmesriigis tööle asumist taotlema seal oma kvalifikatsiooni tunnustamist.

Vastavalt ELi õiguslikule raamistikule on teatud kutsealad reguleerivad liikmesriigid kohustatud rangete tingimuste kohaselt kaaluma teistes liikmesriikides omandatud kvalifikatsioone eesmärgiga neid tunnustada ja vastaval kutsealal tegutsemiseks luba anda.

Mõne kutseala puhul (*arstid, õed, hambaarstid, veterinaararstid, ämmaemandad, proviisorid ja arhitektid*) on olemas koolituse ühtsetel miinimumnõuetel põhinev automaatse tunnustamise süsteem. Peale selle saavad paljude kutsealade esindajad, eeskätt käsitöö-, tööstus- ja kaubandussektoris, teatavate tingimuste täitmise korral toetuda töökogemusel põhinevale automaatse tunnustamise süsteemile.

Muude kutsealade puhul võib vastuvõttev liikmesriik kehtestada saabuvatele spetsialistidele kompensatsioonimeetmed, kui selle kutseala spetsialisti kvalifikatsiooni ja vastuvõtvast liikmesriigis kehtivate asjaomaste kvalifikatsiooninõuete vahel on objektiivselt olulisi erinevusi.

Liikmesriik, kus tunnustamist taotletakse, peab asjakohase otsuse tegema range tähtaja jooksul. Otsuseid saab riikliku õiguse alusel edasi kaevata, need ei tohi olla meelevaldsed ja peavad olema täielikult kooskõlas ELi õigusega.

Mõne väljaastumislepinguga hõlmatud kutseala, näiteks juristide puhul võidakse kohaldada ka erireegleid.

Kirjeldatud ELi raamistikku ei kohaldata kolmandate riikide kodanike esitatud tunnustamistaotluste puhul, välja arvatud juhul, kui seesugune võrdsustamine on ette nähtud erikorra alusel, nt Euroopa Majanduspiirkonna ja Šveitsi kodanike suhtes kohaldatava erikorra puhul.

ELi kodaniku kolmandas riigis omandatud kvalifikatsiooni suhtes kehtib ELi õiguslik raamistik ainult juhul, kui see võrdsustatakse ELi kvalifikatsiooniga. Seda tehakse kolm aastat pärast kutsealal tegutsemist liikmesriigis, kus kvalifikatsiooni esimesena tunnustati.

Mis saab praegu ühes liikmesriigis tunnustatud kutsekvalifikatsioonist, kui ma osutan ajutiselt või episoodiliselt teenust mõnes teises liikmesriigis?

Enamiku kutsealade puhul lubab ELi õigus liikmesriigil, kus hakatakse teenust osutama, üksnes nõuda asjaomaselt spetsialistilt eeldeklaratsiooni esitamist. Deklaratsiooni võib esitada kord aastas (*Euroopa kutsekaardi puhul kord iga 18 kuu tagant*) koos piiratud hulga tõendavate dokumentidega.

Liikmesriigil, kus hakatakse teenust osutama, ei ole lubatud kutsekvalifikatsioone eelnevalt kontrollida, välja arvatud kutsealade puhul, millega kaasneb tõsine oht teenuse saaja tervisele või ohutusele. Selline kontroll ei tohi olla põhjalikum, kui on nimetatud konkreetse eesmärgi saavutamiseks vajalik.

Automaatse tunnustamise süsteemiga hõlmatud kutsealade, näiteks arstide, õdede, hambaarstide, veterinaararstide, ämmaemandate, proviisorite ja arhitektide puhul ei tohi kvalifikatsioonide eelnevat kontrolli rakendada. Nõuda tohib ainult eeldeklaratsiooni esitamist kord aastas.

- *Kutsekvalifikatsioonid väljaastumislepingus*

Kas Ühendkuningriigi väljaastumine EList muudab praegust olukorda?

Ühendkuningriigi kodanikud ei ole enam ELi kodanikud ja Ühendkuningriigi kutsekvalifikatsioonid ei ole enam ELi kutsekvalifikatsioonid.

Eespool kirjeldatud ELi õiguslik raamistik ei ole enam asjaomaste isikute suhtes kohaldatav ja Ühendkuningriigis seda enam ei kohaldata.

Kõiki küsimusi, mis on seotud nende kvalifikatsiooni tunnustamisega ja võimalusega pakkuda kutsealaseid teenuseid mis tahes ELi liikmesriigis või Ühendkuningriigis, käsitletakse riiklike õigusnormide ja tingimuste kohaselt ilma ELi õiguses sätestatud õigustele toetumata.

Kuidas mõjutab olukorda väljaastumisleping?

Väljaastumislepingu peamine eesmärk on tagada, et ELi kodanike ja Ühendkuningriigi kodanike puhul, kes üleminekuaja lõppedes elasid seaduslikult vastuvõtvast riigis ja olid konkreetsete ELi õigusaktide alusel juba saavutanud oma kvalifikatsiooni tunnustamise selles riigis, ei mõjutaks Brexit nende kvalifikatsiooni tunnustamist ega kutsealase tegutsemise loa kehtivust vastuvõtvast riigis.

Sama kehtib ka spetsialistide puhul, kes on üleminekuaja lõppedes piirialatöötajad ning võivad olla saavutanud oma kvalifikatsiooni tunnustamise ja omandanud tegevusloa riigis, kus nad on piirialatöötajad.

Väljaastumisleping hõlmab ka selliste isikute esitatud tunnustamistaotlusi, mis on alles menetlemisel.

Väljaastumislepinguga ei tagata Ühendkuningriigi spetsialistidele, kes tegutsevad mis tahes ELi liikmesriigis, õigust pärast üleminekuaja lõppu ELi õigusele toetudes oma elukoha liikmesriigis või mõnes muus ELi liikmesriigis oma kvalifikatsioonile täiendavat tunnustust saada ega ka õigust üheski ELi liikmesriigis ajutiselt või episoodiliselt teenuseid osutada.

Väljaastumisleping ei piira Ühendkuningriigi ametiasutuste poolt mõnes sektoris, eeskätt transpordisektoris, väljastatud ja siseturu piires üleeuroopalise kehtivusega lubade kehtivust mujal ELis ega ELi liikmesriikide ametiasutuste väljastatud sedalaadi lubade kehtivust Ühendkuningriigis.

Olen Ühendkuningriigi arhitekt, aga töötan Eestis. Kas saan seal oma kutsealast tööd jätkata?

Jah. Kui Teie praegune elukohariik või piirialatöötajate puhul töökohariik on Teie kutsekvalifikatsiooni tunnustanud, saate kutsealase tegevuse jätkamisel ka edaspidi toetuda sealsele tunnustamisotsusele.

Sama kehtib ka Ühendkuningriigis elava ja töötava Eesti arhitekti puhul.

Olen Ühendkuningriigi kodanik, aga elan Belgias ja töotan füsioterapeudina Luksemburgis, kus minu kutsekvalifikatsiooni tunnustatakse. Kas saan ELi õiguse alusel piirialatöötajana Luksemburgis oma teenuseid edasi pakkuda?

Jah. Kui Teie praegune elukohariik või piirialatöötajate puhul töökohariik on Teie kutsekvalifikatsiooni tunnustanud, saate kutsealase tegevuse jätkamisel ka edaspidi toetuda sealsele tunnustamisotsusele.

Sama kehtiks ka Belgia kodanikust füsioterapeudi puhul, kes elab Iirimaal ja töötab füsioterapeudina Ühendkuningriigis, kus tema kutsekvalifikatsiooni tunnustatakse.

Olen Ühendkuningriigi kodanik, aga töotan veterinaararstina Belgias. Kas saan ELi õiguse alusel pärast üleminekuaja lõppu jätkata teenuste ajutist või episoodilist osutamist teistes ELi liikmesriikides?

Ei. Te ei saa ELi õigusele toetudes edaspidi selliseid teenuseid osutada.

Selliste teenuste osutamise võimalus ja konkreetsed tingimused sätestatakse asjaomase ELi liikmesriigi õigusnormide ja poliitikameetmetega.

Olen Iiri kodanik. Ma olen esitanud taotluse oma kutsekvalifikatsiooni tunnustamiseks Ühendkuningriigis. Mis saab siis, kui otsust ei tehta enne üleminekuaja lõppu?

Kui olete enne üleminekuaja lõppu taotlenud kvalifikatsiooni tunnustamist oma praeguses elukohariigis või piirialatöötajana oma töökohariigis, peaks tunnustamismenetlus viidama lõpule enne üleminekuaja lõppu kehtinud ELi õigusnormide kohaselt. Kui Teie taotlus on põhjendatud, peaks see tagama menetluse sujuva lõpuleviimise ja soodsa tulemuse.

Sama kehtib Ühendkuningriigi kodanike puhul, kes on esitanud taotluse oma kutsekvalifikatsiooni tunnustamiseks mõnes ELi liikmesriigis.

Olen Ühendkuningriigi kodakondsusega õigusnõunik, aga elan Belgias ja olen enne üleminekuaja lõppu kantud Brüsseli advokatuuri registrisse. Milline on mu olukord pärast üleminekuaja lõppu?

Teie olukord on sellest, kuidas Te olete registreeritud.

Kui olete praegu registreeritud ELi juristina, st päritolumaa (*Inglismaa ja Wales, Šotimaa või Põhja-Iirimaa*) alusel, siis ei saa Te ELi õigusele toetudes enam edaspidi ELis, sh Belgias, teenuseid osutada. Teie olukord on õigusnormidest, mida asjaomane liikmesriik kohaldab oma territooriumil tööle asuvate ja teenuseid osutavate kolmanda riigi juristide suhtes.

Kui aga olete registreeritud Belgia juristina (*st kui Belgia on tunnustanud Teie kvalifikatsiooni vastavalt kutsekvalifikatsioonide tunnustamise direktiivile või advokaatide asutamisõigust käsitleva direktiivi konkreetsetele eeskirjadele*) ja elate Belgias või töötate seal piirialatöötajana üleminekuaja lõppedes, on Teie registreerimis-, liikmesus- ja praktiseerimisõigused Belgias tagatud. Samas ei saa Te nimetatud direktiivide alusel enam teistes ELi liikmesriikides tööle asuda ega teenuseid pakkuda.

Sama kehtib Belgia juristi kohta Ühendkuningriigis.

Olen Soome kodanik ja elan Soomes. Õpin praegu kohalikus õppeasutuses, millel on frantsiisikokkulepe Ühendkuningriigi ülikooliga. Pärast õpingute lõppu saan Ühendkuningriigi diplomi. Milline on minu kvalifikatsiooni staatus, kui saan diplomi pärast üleminekuaja lõppu?

Kuivõrd Teie diplomi väljastab Ühendkuningriigi asutus (*Ühendkuningriigi ülikool või kutseõppeasutus*), on Teile antav kvalifikatsioon kolmanda riigi kvalifikatsioon ning ELi tunnustamise kord sellele ei laiene.

Teie kvalifikatsiooni tunnustamise tingimused tulenevad selle ELi liikmesriigi õigusest, kus Te tunnustamist taotlete, olgu selleks Soome või mõni muu ELi liikmesriik, kuhu ELi kodanikuna siirdute.

9. Sotsiaalkindlustus

Olen Hispaania kodanik, aga töotan Ühendkuningriigis. Mis saab minu sotsiaalkindlustusest pärast üleminekuaja lõppu?

Sotsiaalkindlustuse eeskirjade puhul on väljaastumislepingu eesmärk tagada, et kõik jääks nii nagu praegu. [Praegused ELi eeskirjad](#) kehtivad edasi. See tähendab näiteks järgmist:

- Teie **sotsiaalkindlustushüvitiste** eest vastutab ka edaspidi Ühendkuningriik – maksate sotsiaalmakseid Ühendkuningriigis ja Teil on õigus saada Ühendkuningriigi hüvitisi ilma igasuguse diskrimineerimiseta;
- Teile on tagatud **tervishoiuteenuste kättesaadavus Ühendkuningriigis** sealsete kodanikega samadel tingimustel;
- **Euroopa Liitu puhkusereisile minnes** saate kasutada oma Ühendkuningriigis väljastatud Euroopa ravikindlustuskaarti;
- **kui Teie lapsed elavad Hispaanias** ja Teil on õigus saada Ühendkuningriigi perehüvitist, saate seda ka edaspidi täies ulatuses, samamoodi nagu siis, kui Teie lapsed elaksid koos Teiega Ühendkuningriigis (*täpsemalt vt <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=863&langId=et>*);
- **kui teie lapsed peaksid sündima pärast üleminekuaja lõppu** ja Teil on vastavalt Ühendkuningriigi seadustele õigus saada perehüvitist, makstakse Teile hüvitist ka juhul, kui Teie lapsed elavad näiteks Hispaanias (*täpsemalt vt <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=863&langId=en>*);
- **kui jääte töötuks** pärast üleminekuaja lõppu, on Teil õigus saada Ühendkuningriigi töötushüvitist, mille saate piiratud ajavahemiku jooksul lasta üle kanda mujale, kui otsite tööd mõnes ELi liikmesriigis (*täpsemalt vt <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=862&langId=et>*);
- **kui lähete pensionile** pärast üleminekuaja lõppu, on Teil õigus saada Ühendkuningriigi pensioni vastavalt Ühendkuningriigi seadustes sätestatud tingimustele:
 - kui Teil pole Ühendkuningriigi pensioni saamiseks piisavalt pensioniõiguslikku staaži, võtab Ühendkuningriik vajaminevas ulatuses arvesse teistes ELi liikmesriikides töötatud perioode;
 - kui otsustate minna tagasi Hispaaniasse:
 - saate ka edaspidi Ühendkuningriigi pensioni täissummas;
 - Teie Ühendkuningriigi pensioni korrigeeritakse ka edaspidi inflatsiooniga;

- Teie tervishoiuteenuste eest maksmise kohustus määratakse vastavalt Teie muudele pensionidele ja elukohariigile;

täpsemalt vt <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=860&langId=et>;

- **kui mõnel Teie ülalpidamisel olnud isikul on pärast Teie surma õigus saada Ühendkuningriigi toitjakaotushüvitist**, võivad nad seda taotleda ja saada täies ulatuses ka juhul, kui nad elavad Hispaanias.

Kui kaua väljaastumisleping mind kaitseb?

Leping kaitseb Teid nii kaua, kui olete ilma katkestuseta seotud Ühendkuningriigi ja mõne ELi liikmesriigiga.

Näiteks: kui olete Poola kodanik, kes elab üleminekuaja lõppedes Ühendkuningriigis ja töötab seal Briti tööandja juures, kaitseb väljaastumisleping Teid ka edaspidi, kuni säilib nn piiriülene seos.

Selline piiriülene seos Ühendkuningriigi ja ELi liikmesriigi vahel säilib seni, kuni jätkate Ühendkuningriigis elamist ja seal Briti tööandja juures töötamist.

Seos võib püsida ka juhul, kui Teie olukord muutub – leping kaitseb Teid senikaua, kui Teil säilib piiriülene seos Ühendkuningriigiga. Nii kaitseb leping Teid edasi näiteks järgmistel juhtudel:

- jätkate töötamist Briti tööandja juures, aga asute lisaks tööle teisel ametikohal Iirimaal;
- jätkate töötamist Briti tööandja juures, aga valite elukohariigiks Iirimaa;
- lahkute Briti tööandja juurest ja lähete tööle Iirimaale, aga jätkate elamist Ühendkuningriigis;
- Teie tööleping lõpeb ja sõlmitte uue lepingu Iiri tööandjaga, aga töö toimub siiski edasi Ühendkuningriigis;
- jääte töötuks, aga ei saa töötushüvitist ja elate edasi Ühendkuningriigis;
- jääte töötuks, saate töötushüvitist ja lasete selle lubatud ajavahemiku jooksul üle kanda Poolasse, et seal tööd otsida (täpsemalt vt <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=862&langId=et>);
- olles edutult Poolas tööd otsinud, tulete tagasi Ühendkuningriiki ja jätkate seal töökoha otsimist;
- Teie tööleping lõpeb, aga Te ei lähe enam tööle ja ootate pensioniiga, jäädes elama Ühendkuningriiki;

- lähete pensionile Ühendkuningriigis või naasete kodumaale.

Kui aga Teie tööleping lõpeb ja valite elukohariigiks Poola (või mõne teise ELi liikmesriigi), ei kohaldata sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise eeskirju Teie suhtes enam täielikult. Sellisel juhul tagatakse väljaastumislepinguga, et Teie pensioniõiguslik staaž ei lähe kaotsi. Kui vastate riiklike õigusaktide tingimustele (näiteks jõuate pensioniikka), on Teil õigus nende perioodide eest hüvitist saada.

Pange tähele, et juhul, kui olete enne Poolasse (või mõnda teise ELi liikmesriiki) tagasi kolimist omandanud alalise elamisõiguse Ühendkuningriigis ja pöörduate Ühendkuningriiki tagasi enne, kui kaotate selle õiguse, kohaldatakse väljaastumislepinguga ette nähtud sotsiaalkindlustussätteid Teie suhtes siiski täies ulatuses.

Olen Prantsuse kodanik ja elan Prantsusmaal, aga töötan Ühendkuningriigis. Kas sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise eeskirjad kaitsevad mind ka pärast üleminekuaja lõppu?

Jah, need eeskirjad kehtivad Teie suhtes nii kaua, kui olete Ühendkuningriigiga seotud (üksikasjalikuma selgituse annab vastus esimesele küsimusele sotsiaalkindlustuse kohta).

Teie sotsiaalkindlustuse eest vastutab ka edaspidi Ühendkuningriik, näiteks:

- peate maksma **sotsiaalmakseid** Ühendkuningriigis ja Teil on õigus saada Ühendkuningriigi hüvitisi ilma igasuguse diskrimineerimiseta;
- **tervishoiuteenuste kättesaadavus** on Teile tagatud Teie elukohariigis Prantsusmaal, aga nende eest maksab Ühendkuningriik;
- **Euroopa Liitu puhkuseraisile minnes** saate kasutada oma Ühendkuningriigis väljastatud Euroopa ravikindlustuskaarti;
- **kui Teie lapsed elavad Prantsusmaal** ja Teil on õigus saada perehüvitist, saate seda ka edaspidi täies ulatuses, samamoodi nagu siis, kui Teie lapsed elaksid koos Teiega Ühendkuningriigis (täpsemalt vt <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=863&langId=et>);
- **kui teie lapsed peaksid sündima pärast üleminekuaja lõppu** ja Teil on vastavalt Ühendkuningriigi seadustele õigus saada perehüvitist, makstakse Teile hüvitist ka juhul, kui Teie lapsed elavad Prantsusmaal (kohaldatavate eeskirjade kohta vt täpsemalt <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=863&langId=et>);
- **kui jääte töötuks** pärast üleminekuaja lõppu, kaitsevad Teid sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise eeskirjad (täpsemalt vt <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=862&langId=et>);

- **kui lähete pensionile** pärast üleminekuaja lõppu, on Teil õigus saada Ühendkuningriigi pensioni vastavalt Ühendkuningriigi seadustes sätestatud tingimustele:
 - kui Teil pole Ühendkuningriigis pensioni saamiseks piisavalt pensioniõiguslikku staaži, võtab Ühendkuningriik vajaminevas ulatuses arvesse teistes ELi liikmesriikides töötatud perioode;
 - saate Ühendkuningriigi pensioni täissummas ka juhul, kui elate Prantsusmaal;
 - Teie Ühendkuningriigi pensioni korrigeeritakse ka edaspidi inflatsiooniga;
 - Teie tervishoiuteenuste eest maksmise kohustus määratakse vastavalt Teie muudele pensionidele ja elukohariigile;

Täpsemalt vt <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=860&langId=et>;

- **kui mõnel Teie ülalpidamisel olnud isikul on pärast Teie surma õigus saada Ühendkuningriigi toitjakaotushüvitist**, võivad nad seda taotleda ja saada täies ulatuses ka juhul, kui nad elavad Prantsusmaal.

Olen Bulgaaria kodanik ja elan Bulgaarias, aga töotan nii Bulgaarias kui ka Ühendkuningriigis. Kas sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise eeskirjad kaitsevad mind ka pärast üleminekuaja lõppu?

Jah, need eeskirjad kehtivad Teie suhtes nii kaua, kui olete Ühendkuningriigiga seotud (*üksikasjalikuma selgituse annab vastus esimesele küsimusele sotsiaalkindlustuse kohta*).

Teie suhtes kehtivad ka edaspidi ainult ühe riigi sotsiaalkindlustuse seadused. See, millise riigi seadused Teie suhtes kehtivad, määratakse kindlaks vastavalt sellele, mis tööd Te teete ja mis on Teie elukohariik (*täpsemalt vt <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=851&langId=et>*).

Olen Itaalia kodanik ja töotan Itaalia riigiametnikuna Ühendkuningriigis. Kas sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise eeskirjad kaitsevad mind ka pärast üleminekuaja lõppu?

Jah, need eeskirjad kehtivad Teie suhtes nii kaua, kui olete Ühendkuningriigiga seotud (*üksikasjalikuma selgituse annab vastus esimesele küsimusele sotsiaalkindlustuse kohta*).

Teie sotsiaalkindlustuse ja kõige sellest tuleneva eest vastutab ka edaspidi Itaalia (*täpsemalt vt <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=851&langId=et>*).

Olen Tšehhi kodanik ning elan ja töotan Tšehhi Vabariigis. Viibin Ühendkuningriigis puhkusereisil, kui üleminekuage lõpeb. Kas mu Euroopa ravikindlustuskaart kehtib seal sellele vaatamata?

Jah, Teie kaart kehtib kogu puhkusereisi vältel. Võite Euroopa ravikindlustuskaarti Ühendkuningriigis kasutada nii juhul, kui Teile juba osutatakse puhkusereisi ajal vajalikke tervishoiuteenuseid, kui ka juhul, kui vajadus tervishoiuteenuste järele ilmneb alles pärast üleminekuaja lõppu.

Olen Ühendkuningriigi kodanik ning elan ja töotan Ühendkuningriigis. Viibin Itaalias puhkusereisil, kui üleminekuage lõpeb. Kas mu Euroopa ravikindlustuskaart kehtib seal sellele vaatamata?

Jah, Teie kaart kehtib kogu puhkusereisi vältel, kuid ainult Itaalias. Võite Ühendkuningriigis väljastatud Euroopa ravikindlustuskaarti Itaalias kasutada nii juhul, kui Teile juba osutatakse puhkusereisi ajal vajalikke tervishoiuteenuseid, kui ka juhul, kui vajadus tervishoiuteenuste järele ilmneb alles pärast üleminekuaja lõppu. Kui aga jätkate puhkusereisi mõnes teises liikmesriigis, ei tohi Te seal enam oma Euroopa ravikindlustuskaarti kasutada.

Olen Malta kodanik ning elan ja töotan Maltal. Plaanin minna Ühendkuningriiki puhkusereisile pärast üleminekuaja lõppu. Kas saan seal oma Euroopa ravikindlustuskaarti kasutada?

Ei. Väljaastumislepinguga ei nähta ette Euroopa ravikindlustuskaardi kasutamist tulevikus Ühendkuningriiki tehtavatel puhkusereisidel.

Olen Itaalia kodanik ja õpin kolm aastat Ühendkuningriigis. Kas saan seal oma Euroopa ravikindlustuskaarti kasutada ka siis, kui mu õpingud kestavad kauem kui üleminekuage?

Jah, saate Euroopa ravikindlustuskaarti edasi kasutada nii kaua, kui viibite katkestuseta Ühendkuningriigis. Ajutised külaskäigud Itaaliasse (näiteks vaheajal) ei katkesta Teie viibimist üliõpilasena Ühendkuningriigis.

Olen Horvaatia kodanik ning elan ja töotan Horvaatias. Alustasin Ühendkuningriigis eriravikuuri enne üleminekuaja lõppu. Kas saan pärast üleminekuaja lõppu ravikuuri jätkata?

Jah. Väljaastumislepinguga tagatakse, et isikutel, kes alustavad Ühendkuningriigis plaanilist ravikuuri enne üleminekuaja lõppu, on õigus ravikuuri lõpuni teha.

Olen Ühendkuningriigi kodanik, aga töotan Hispaanias. Jõuan peagi pensioniikka. Mis saab minu pensioniõigustest Ühendkuningriigis ja Hispaanias pärast üleminekuaja lõppu?

Teie Ühendkuningriigi ja Hispaania pensioniga ei juhtu midagi ning kõik jääb nii nagu praegu. Teil on õigus saada pensioni riiklikes õigusaktides sätestatud tingimustel, summa arvutatakse samade eeskirjade alusel ja olenevalt olukorrast ka ELi eeskirjade alusel ning kui asute elama teise ELi liikmesriiki, saate lasta oma pensioni sinna üle kanda, mispuhul seda ka korrigeeritakse sealse inflatsiooniga.

Olen pensionär ja saan pensioni nii Ühendkuningriigis kui ka Sloveenias, kus ma varem töötasin. Kas mu pensioniga juhtub midagi pärast üleminekuaja lõppu?

Teie pensioniga ei juhtu midagi. Saate riiklikku pensioni edasi nii Ühendkuningriigilt kui ka Sloveenia riigilt nagu varemgi.

Töötasin varem 12 aastat Ühendkuningriigis. Praegu elan ja töotan Austrias. Mis saab minu tööstaažist ja kindlustusest nii Ühendkuningriigis kui ka Austrias, kui ma pensionile jään (umbes 2035. aastal)?

Teie töötatud aastaid arvestatakse endiselt ning pensionile jäädes saate Ühendkuningriigi pensioni (*täpsemalt 12-le töötatud aastale vastavat osa pensionist*) ja Austria pensioni (*Austrias töötatud aastatele vastavat osa*) praegu ELis kehtivate tingimustel.

Töötasin kogu elu Ühendkuningriigis ja elan praegu pensionärina Prantsusmaal. Kardan, et pärast üleminekuaja lõppu minu Ühendkuningriigi pensioni ei korrigeerita enam inflatsiooniga.

Väljaastumislepingus on selgelt kirjas, et kõik sotsiaalkindlustushüvitised, sealhulgas vanaduspension, kuuluvad inflatsiooniga korrigeerimisele vastavalt riiklikele õigusnormidele.

Kui ma peaksin tulevikus Ühendkuningriigist lahkuma, kas saan oma sotsiaalkindlustushüvitised n-ö kaasa võtta?

Kui Teie õigusi kaitseb väljaastumisleping, saate kõik asjaomased sotsiaalkindlustushüvitised ka edaspidi üle kanda nii ELi liikmesriikidesse kui ka Ühendkuningriiki samadel tingimustel, mida näevad ette [praegused ELi õigusnormid](#).

Töötasin kogu elu Belgias, aga pensionipõlve veedan Ühendkuningriigis. Praegu saan ma kohalikust haiglast tervishoiuteenuseid ilma igasuguste raskusteta. Kas see muutub?

Pärast üleminekuaja lõppu ei muutu midagi. Belgia hüvitab tulevikus Teie tervishoiuteenuste kulud nii nagu praegugi.

10. Kasulikud lingid

Käesolev dokument sisaldab viiteid ELi õigusele. Lisateavet ja ELi õigusaktide konsolideeritud versioonid leiate alljärgnevatelt veebilehtedelt:

Väljaastumisleping

https://ec.europa.eu/commission/files/draft-agreement-withdrawal-united-kingdom-great-britain-and-northern-ireland-european-union-and-european-atomic-energy-community-agreed-negotiators-level-14-november-2018_en

ELi aluslepingud

Euroopa Liidu toimimise leping

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=ET>

Praegused ELi õigusnormid ELi kodanike ja nende pereliikmete teises liikmesriigis elamisega seotud formaalsuste kohta

https://europa.eu/youreurope/citizens/residence/index_et.htm

Direktiiv 2004/38/EÜ (vaba liikumise direktiiv)

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?qid=1523871765223&uri=CELEX:02004L0038-20110616>

Määrus (EL) nr 492/2011

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:02011R0492-20180513>

Praegused ELi õigusnormid spetsialistide liikumisvabaduse kohta

https://europa.eu/youreurope/citizens/work/professional-qualifications/index_et.htm

https://ec.europa.eu/growth/single-market/services/free-movement-professionals_et

Direktiiv 2005/36/EÜ (kutsekvalifikatsioonide direktiiv)

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?qid=1524471207123&uri=CELEX:02005L0036-20171201>

Praegused ELi õigusnormid sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise kohta

https://europa.eu/youreurope/citizens/health/index_et.htm

https://europa.eu/youreurope/citizens/work/index_et.htm

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=et&catId=849>

Määrus (EÜ) nr 883/2004

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?qid=1523864958846&uri=CELEX:02004R0883-20170411>

Määrus (EÜ) nr 987/2009

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?qid=1523865037085&uri=CELEX:02009R0987-20180101>